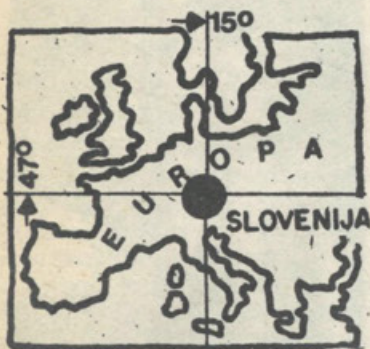

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

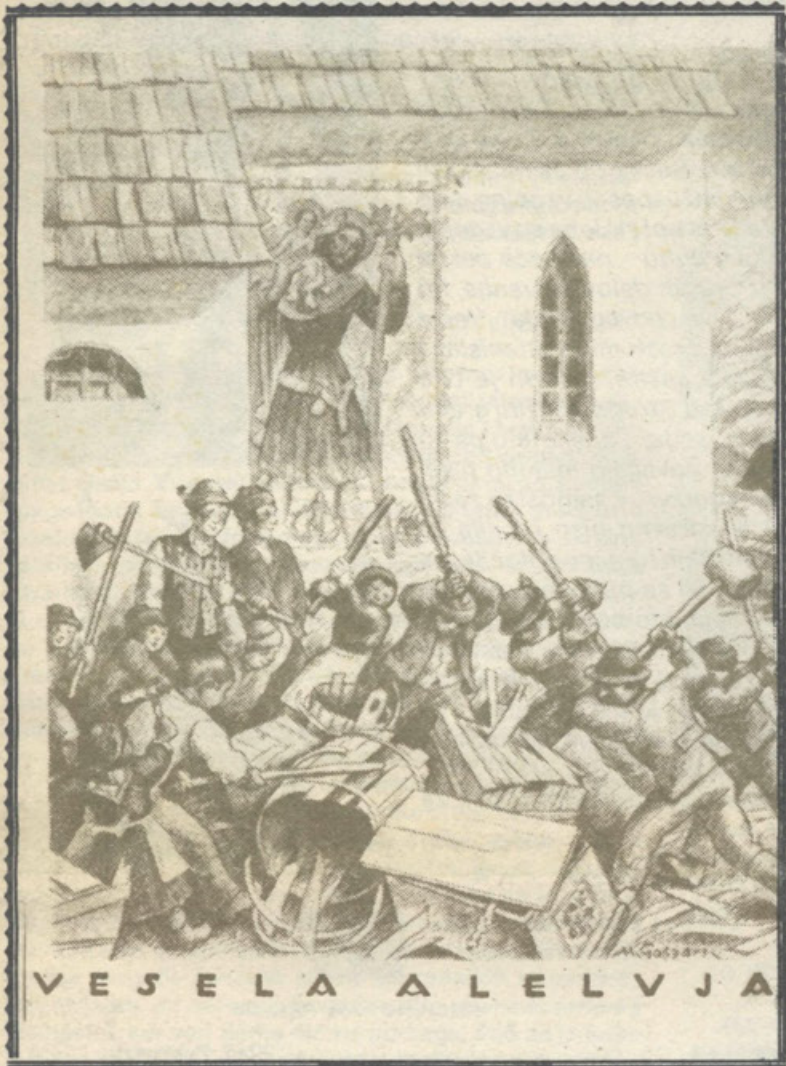

**VESELE VELIKONOČNE
PRAZNIKE ŽELITA**
Uredništvo in uprava
Slovenske Države

LETNIK XXXV/
VOLUME XXXV

PUBLISHED MONTHLY BY: SLOVENIAN NATIONAL FEDERATION OF CANADA, 646 EUCLID AVE., TORONTO, ONT., CANADA, M6G 2T5

Štev.: 4
No.: 4

O idealni družbeni ureditvi in jedrih

Ali jugoslovanska ustava res upošteva družbeno ureditev in narodnostno komponentno samoupravljanje in federalizem, ali po tolikih spremembah in v tako kratkem času ima še dovolj revolucionarne vsebine, da brez velikih pretresov še zadovoljivo reši družbeno problematiko?

Če pogledamo marksistično bibliografijo, posebno pa še Kardeljevo študijo „Smer razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja“, ki je začetek in konec politične modrosti za naše domovinske politike vidimo, da se potek vrši popolnoma drugače, kot ga je načrtoval naš marksistični teoretik. V skladu z marksistično teorijo Kardelj trdi, da je razvoj pogojen od političnega sistema, socialistične samouprave, od ekonomske baze, njene družbene zavesti in razmerja družbenih sil. Samoupravljanje je dokazalo, da temu ni tako, ker je pokazalo tako nizko storilnost, da ni ekonomsko učinkovito, da se niti od daleč ne more meriti s svobodnim gospodarstvom. Slovenski in jugoslovanski komunisti hočejo oz. skušajo politični sistem ohraniti monoliten in homogen z namenom braniti večjo samostojnost samoupravljanja, torej še vedno sloni na prisili ZKJ (Zveze komunistov Jugoslavije) in ne samo, da ne odмира, ampak celó dobiva nove in do zdaj še neslutene dimenzije.

Ekonomska baza, za katero druge socialistične republike Jugoslavije SRS (Socialistično republiko Slovenijo) zavidajo, ker je ena najbolj zavestno planiranih in izgrajenih, nam tudi ne pove dosti, primerjajoč jo z drugimi republičkimi vrstnicami, ker moramo upoštevati boljše organizacijo, večjo ekonomiciteto zaradi manjših razdalj in dovršene informatike, pravilnejše usmeritve na Zahod, večjega hotenja in podedovanega prevzemanja odgovornosti; kjer pa je vmešavanje ZKJ večje, je

Velikonočni evangelij: Potrebno je bilo, da je Kristus vstal od mrtvih (Jan 20, 1-9).

Iz svetega evangelija po Janezu

Prvi dan tedna je šla Marija Magdalena zgodaj, ko je bila še tema, h grobu in videla, da je kamen od groba odvaljen. Tekla je torej in prišla k Simonu Petru in k drugemu učencu, ki ga je Jesus ljubil, in jima rekla:

„Gospoda so vzeli iz groba in ne vemo, kam so ga položili.“

Peter in oni drugi učenec sta se torej odpravila in šla h grobu. Skupaj sta tekla, pa je oni drugi učenec Petra prehitel in prišel prvi h grobu. Sklonil se je in videl povoje na tleh — vendar ni vstopil.

Tedaj je prišel tudi Simon Peter, ki je šel za njim, in stopil v grob.

Videl je, da so povoji na tleh, in da prtič, ki je bil na njegovi glavi, ni ležal med povoji, ampak posebej, zviti na drugem mestu.

Tedaj pa je vstopil tudi oni drugi učenec, ki je prišel prvi h grobu, in je videl in veroval. Nista namreč še umela pisma, da mora vstati od mrtvih.

Velikonočna Misel - Kristus je Vstal! Radujmo se!

Velika noč je praznik življenja. V času v katerem živimo se sliši to skoro ironično. Skoro ni stoletja v človeški zgodovini v katerem bi bilo toliko nasilno pomorjenih ljudi kot se je to dogajalo in se še dogaja v našem stoletju. Poleg dveh svetovnih vojn in toliko revolucij in nasilnih režimov iz leve in desne pri katerih življenje ne pomeni veliko. Celo naša zahodna družba, ki se tako ponaša s svojo demokracijo je izgubila čut za vrednoto življenja, saj je aborcija ali nasilno prekinitev najbolj nedolžnih otrok v materinem telesu postala že vsakdanja navada tolikih tisočev in stotisočev mater. In v to dobo in to družbo bo na velikonočno jutro razglašena zmagoslavna novica: Kristus je Vstal, Aleluja.

V tej dobi smrti in takorekoč hrepenenju po smrti, je velikonočna novica Kristusovega Vstajenja še toliko bolj potrebna. Saj je Kristusovo Vstajenje, ki nam kristjanom utrjuje vero in zavest po pravem, pristnem življenju - življenju Kristusovem. Kristus je tisti ki nam je prinesel s Svojo smrtjo na križu, kjer je premagal zlo greha, ki je povod smrti in vsega zla, ki

vodi v smrt, novo življenje, ki je življenje ljubezni, usmiljenja, resnice, dobrote in lepote. Zato pa je tako primerno da je velikonočni praznik Kristusovega Vstajenja tukaj v tem predelu sveta povezan s pomladjo, ko nam vsa narava poje pesem novega življenja. Tudi v naših dušah in srcih mora postati Velikanoč kot nova pomlad v kateri se prenovi vir našega duhovno-krščanskega življenja, da tako s Kristusom vstanemo tudi mi v bolj pristno in prenovljeno življenje Jezusovih učencev, da tako res s našim življenjem izpričujemo svetu: Res je, Kristusu je vstal od smrti in zlo smrti je premagano za vedno pri tistih, ki sprejmejo Kristusa za svojega Odrešenika.

Kristjan, ki živi iz vere in po milosti božji ne more biti pesimistično usmerjen. Kljub vsemu zlu, ki ga obdaja od vseh strani, po uživanju hrepeneč materializem ali pa borbeni brezbožni komunizem, kljub vseh grozotam Libanona ali pa San Salvadorja, kljub vsemu pomanjkanju socialne pravičnosti, zatiranju manjšin in stradanju toliko milijonov ljudi, verni kristjan je trdno prepričan, da vse to zlo izvira iz suženjstva greha in smrti, da pa je sila življenja - novega življenja Vstalega Zveličarja močnejša, ki bo končno premagala smrt in hudobijo greha. Zato pa je Velika noč praznik res pravega, svežega, pristnega novega življenja - življenja Vstalega Kristusa.

F. T.

razvidno, da razmere tudi tu niso zdrave in da proces ne sledi odmiranju države, ampak prav narobe: državne pristojnosti se večajo, operativni prostor samoupravne družbe se manjša, medtem ko se večja in širša politični, kar še bolj izstopa kot oddaljeitev prakse od teorije.

Če govorimo o družbeni zavesti, moramo pri tem poudariti večjo monolitnost industrijskega proletariata, njegovo večjo številčnost in obseg na račun kmečkega gospodarstva in, kjer bi po teoriji družbena zavest morala porasti, opažamo nasproten pojav, ki bi ga lahko imenovali prenasičenje ali slepa pot slovenske družbene zavesti, ali, kar bi bilo še boljše, manjša vera verjetnosti v ZKJ. Pojav sam ni nov, zatekel je komuniste v novih razmerah: KP, kot najbolj zaveden del proletariata, ki ga je bilo lahko držati na vajetih v SZ in prej tudi v Sloveniji, čeprav je tu bila maloštevilnejša, izgleda, da je pri nas zaradi majhnega in nepomembnega doprinosa, zaradi premajhne iznajdljivosti oz. ustvarjalnosti v družbeni ureditvi prišla ob ugled.

Razmerje družbenih sil se je res spremenilo,

Nadaljevanje na str. 8

A
CELEBRATION
OF
FRIENDS

1834-1984

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates

\$12.00 per year

\$1.00 single issue.

Advertising 1 column x 1" \$4.20

Published monthly by Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Ave., Toronto

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$12.-, za Argentino 750.- pezov, za Brasilijo 180.- kruzairov, za Anglijo 60.- šilingov, za Avstrijo 160 šilingov, za Avstralijo 10.- avstr. š. za Italijo in Trst 2400.- lir, za Francijo 1800.- frankov.
Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.
Cena za letalsko pošto po predhodnem dogovoru.

Koncert pevskega zbora „Slovenska pesem“ iz Chicaga

Morali so priti iz Chicaga, da so napravili konec dolgi zimi. Prinesli so nam sonce in kakor da to še ni dovolj, so prinesli s seboj tudi pesem in ko se je sonce skrilo, so nas v dvorani v New Toronto pošteno ogreli.

Naprošen šele po koncertu, da napišem kaj o njem, sem le nerad obljubil in se naslednji trenutek tudi že pokesal. Da sem se v tej vlogi znašel že pred koncertom, bi še pazljiveje sledil programu, si napravil kake zapiske, predvsem pa bi vsaj dobro prebral program predno so luči v dvorani ugasnile.

Kaj sedaj? Najboljši izhod bi bil, da sledim poslušalcem, katerih aplavz je naraščal od točke do točke. Kritiki pa ima nalogo, da pove svoje mnenje, imeti mora čiste in nesebične namene in predvsem mora imeti tudi dovolj znanja o predmetu, o katerem bo pisal. Te zadnje zahteve do kritika pa jaz gotovo ne izpolnjam v polni meri.

Naj že kar v začetku omenim, da je zbor bil spremljan po 21-članskem orkestru, samo 6 od teh iz Chicaga, 15 pa iz Toronta. Bal sem se, da bodo že zaradi več kot dvakratne premoči Torontčani preglasni pa so se še kar dobro podredili željam in vodstvu dirigenta.

Program je obsegal 4 najbolj znane zборе iz oper: Zbor Romarjev iz Wagnerjeve Tannhäuser, Va pensiero iz Verdijeve opere Nabucco, Zbor vojakov iz Gounod-ove opere Faust in končno veseli in razposajeni mešani zbor iz Smetanove opere Prodaná nevěsta Kaj veseli. Vsi so bili dobro izvajani in še bolj bi prišli do veljave, če ne bili glasovi moškega zbora obličali v oderski votlini in le oslabiljeni segli tudi v dvorano. Od teh 4 opernih zborov me je najbolj ogrel Wagnerjev Zbor Romarjev.

V ostalem programu je dirigent segel med slovenske skladatelje - romantike (Nedved, G. Ipavec, Sattner) pa tudi naprej je segel med skladatelje, ki so že iskali nove smeri.

Dirigent P. Dr. Vendelin Spendov se je predstavil z dvema priredbama narodnih: Zabučale gore (slovaška) in Pozimi pa rožice ne cveto. Bile so dobro odpete, skladatelj pa mi bolj ugaja v njegovih umetnih. Močna med njimi je pesnitev Turki na Slevici, kjer zvesto sledi tekstu pesnitve in narašča v silovitosti prav dosledno. Važno vlogo pri tem ima solist, pri tem je Andrej Fischinger pokazal obseg njegovega lepo obarvanega glasu. Le v sredini je bil tu in tam malo šibek. Ker pa je še dvakrat kasneje imel priliko za solo in je njegovo nalogo prav dobro opravil sklepam, da je bil vzrok pri prvem nastopu bolj v akustiki - ali še bolj rečeno v ne-akustiki dvorane. V isti skladbi je tudi lepo nastopila solistka ga. Nandi Puc. Od Sattnerjeve kantate Jeftejeva prisega so odpeli le del. Da pa je skladba bila poslušalcem bolj dostopna in razumljiva, za to je poskrbel Dr. Arko, ki je prav dovršeno recitiral S. Gregorčičevo pesnitev. Bila je res mojstrska recitacija! Zopet je skladba zahtevala dva solista, eden od njih zopet Andrej Fischinger, ki je bil boljši od prvega nastopa. Njegov glas je obsežen, lepe, temne barve z zavirljivo nižino. Tudi ga. Frida Arko ni hotela zaostajati, močno je segel njen glas prav gotovo do zadnjega kottička dvorane.

Mladenke so zapele Adamičovo Kazen in narodno Ciganski otrok. Bolje bi odrezale, če bi stale ob robu odra in ne v ozadju.

Ženski zbor je zapel Spendovovo Gozdna samota, Premrlovo Tri kaplje krvi, ki je bila posebno primerna za ta čas cerkvenega leta in kot tretjo Kosi-jevo Slovenka sem. Bile so lepo zapete. Zbor je dober in alti še posebno dobri.

Ne bom našteval še ostalih točk, ker so mi rekli, da ne smem biti preveč zgovoren.

Zbor je zavidanja vredna skupina pevk in pevcev, močno discipliniran zbor, zmožen posredovati poslušalcem tako narodno kot umetno pesem ne glede na zahteve posameznih skladb.

Ker odobravanju od strani poslušalcev le ni bilo konca, so dodali še koroško Pesem od rojstva (Kramolc). In zopet je bil prav isti Andrej Fischinger, ki je ob zelo ubrani in podrejeni spremljavi zbora zapel „je ta čvovek na svet rojen“. Nihče je ne bi mogel lepše zapeti kot jo je prav on. Še posebej naj pohvalim njegovo jasno izgovarjavo. Stal je ob robu odra in je vsaka beseda in vsak odtonek glasu neovirano dosegel poslušalce. Lahko rečem o njem: „je ta čvovek na svet rojen“ da poje in še poje.

Pa naj ostanem še pri tej pesmi in rečem za zaključek: Slovenski Toronto je KI JOČE SE NA MUOČ, KLIČE CHICAGO NA POMUOČ. Ne čakajte do konca druge zime, kmalu pridite! Drago Ložar

Dragi novomeški rojaki!

Vsem tistim, ki so bili rojeni pred drugo svetovno vojno, je dobro poznano odlično vzgojno delovanje „Šmihelskih sester“ kakor so jih ljudje bolj po domače imenovali. To so Šolske sestre Notre Dame ali Naše Gospe. Sestre so se naselile v Šmihelui leta 1866, kjer so začele razvijati uspešno vzgojno delo med dolenjsko dekleško mladino. Več kot pol stoletja so vzgojile v globokem katoliškem in slovenskem duhu na tisoče deklet ne samo iz Dolenjske marveč tudi iz drugih delov Slovenije. Po drugi svetovni vojni so tudi postale žrtve „novega reda“. Večje število sestra s njihovo provincialno prestonico Stanislavo Babnik je bilo vrženih v zapor. Ostale sestre, katerih je bilo takrat nad 80 pa so bile preseljene na grad Strugo v bližini gradu Otočec pri St. Petru. Tam so živele do sedaj. Lansko leto pa so dobile od oblasti dovoljenje, da lahko povečajo majhno hišo, prav pod svonikom znane kapiteljske cerkve, v samostan za 25 sester. Začele so takoj s gradnjo. Desiravno niso prosile za finančno pomoč, se je skupina novomeških rojakov odločila, da jim priskočimo na pomoč, iz hvaležnosti za njihovo ogromno vzgojno delo, katerega še danes nadaljujejo bolj v omejenem okrožju pri pouku verouka po župnijah v Novem mestu in okolici. Vsaka pomoč bo sestram izredno dobrodošla. Denarni prispevek lahko pošljete na naslov: Mrs. Mara Osredkar, 16 Glenn Murray Dr., Toronto, Ont. M8Y 3H3, ali pa na moj naslov: Rev. Francis Turk, 782 Browns Line, Toronto, Ont. M8W 3W2.

Za Vaš prispevek se v imenu Šolskih sester Notre Dame že naprej najlepše zahvaljujem.

Francis Turk

(Rev.) Francis Turk

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

March 14, 1984

Dear Mr. Brousek:

I want to thank you, and all your colleagues in the Canadian media who cosigned your statement, for your kind expression of encouragement on January 3. Your goodwill and your support mean a great deal to me, and I am especially pleased to hear from such a distinguished group of citizens.

The bonds of comity between the United States and its northern neighbor have never been stronger, and as a result we can look to the future of our hemisphere with renewed faith and optimism. Your thoughtful greeting has certainly added to my own spirit of confidence in the future of our two great nations.

Thank you, and God bless you.

Sincerely,

Ronald Reagan

BUCKINGHAM PALACE

22nd February, 1984

Dear Mr. Brousek,

I am writing in reply to your letter of 14th February to Mr. Victor Chapman about the greetings sent on behalf of a group of Canadian citizens to The Queen on 2nd January, 1984.

Consequently I have laid before The Queen the photocopy of the greetings which you sent to Mr. Chapman and I am commanded by Her Majesty to thank the representatives of these various Canadian organisations who gathered in the Parliament of Ontario last month for their greetings and good wishes for 1984 - greetings which it gives Her Majesty much pleasure to accept and to reciprocate.

Yours sincerely
John G. G. G.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE.

želi

MARKO JAMNIK

Marko

CREATIVE PRODUCTIONS INC.

160 Duncan Mill Rd., Don Mills. Tel.: 445-5947

Sovjetski agent Lesinskis, ki je izbral svobodo, je izjavil na zahodu poleg mnogih drugih sila zanimivih stvari tudi to, da so vsa "mirovna gibanja" na zahodu, ja, celo mnoge cerkvene organizacije, pod nadzorstvom sovjetske KGB, ki vodi vse te "manifestacije" iz Moskve in za Moskvo. (Po: S.g., VII/1)

Naselbina Esperanza v Antarkti- je prva v večnem ledu, ki je dobila telefonsko centralo. Naselbina šteje trenutno 42 oseb. Telefonska centrala omogoča tudi telefonske pogovore z zunanjim svetom. Temperatura doseže v Esperanzi tudi minus 80 stopinj Celzija.

V Zapadni Nemčiji pišejo in tis kajo študentje okrog 2.000 študentovskih časopisov. Prosvetna ministrstva poedinih dežel so zagotovila študentom tiskovno svobodo tako, da jim ni treba dajati listov v predhodno cenzuro šolskim oblastem. Stroške krijejo v pretežni večini oglasi krajevnih podjetij.

V Zapadni Nemčiji so izdali leta 1982 61.332 novih knjig.

Kaj pišejo drugi...

... o ljubljanskem strahu pred mrtvim svobodnim Slovincem

„23. oktobra lani je v Rimu v starosti 68 let umrl duhovnik France Dolinar, zelo izobražen in raz gledan, premočrten v svojem življenju in ravnanju, velik Slovenec. (Vse od leta 1945 je bil tudi najbolj dosleden izpovedovalec ideje o samostojni slovenski državi med našim razumništvom v svetu, edini tak med emigrantsko duhovščino; ideolog gibanja za našo neodvisnost, nujnost katere za rešitev slovenstva je med drugim dokazoval s temeljitimi razpravami o slovenski politični preteklosti in sedanosti). Njegovi svojci so do zadnjega upali, da bodo jugoslovanske (bolje: slovenske) oblasti dovolile prevoz v domovino. Ko se pa to ni zgodilo, so se odločili, da ga pokopljejo na sovodenjskem pokopališču (Sovodnje so predmestna občina italijanske Gorice) da bo počival vsaj v slovenski zemlji, ko mu že ni dano ležati poleg staršev v Ljubljani... Vse obrede je opravil ob somaševanju 9 sobratov ljubljanski pomožni škof dr. Stanko Lenič sošolec in sostanovalec pokojnika v bogoslovnih letih...“ (*Katoliški glas*, Gorica, 22. marca 1984. Rajnik je dolga leta delal v tajnem arhivu Vatikana, ki ima redne diplomatske zveze s SFRJ).

... o naši svobodni kulturi in bakrenih strehah

„Te dni je minilo 30 let, odkar so slovenski povojni izseljenci - še bolj točno - tisti z umetniškimi talenti obdaro-
vani med njimi, sklenili povezati se tesneje v lastni duhovno-umetniški organizaciji, ki so jo krstili za Slovensko kulturno akcijo. Trideset let pomeni eno generacijo, pomeni dolgo dobo ustvarjanja slovenskih kulturnih vrednot v svobodi, ki je domovina ne pozna, pa obenem v skrajno težkih in neugodnih življenjskih razmerah emigrantske stvarnosti bogatiti naš narodni umetniški potencial v svetu. Letos februarja je SKA dopolnila 30 let plodonosnega delovanja... Največ truda je vložila v izdajanje visoko vrednih leposlovnih in znanstvenih knjig, katerih število je daleč preseglo 100 izdani. Reprodukcijsko kiparskih in slikarskih umetnin objavlja v *Meddobju* in *Glasu SKA*, za svoje članstvo v Buenos Airesu pa redno prireja kvalitetne kulturne večere iz raznih vej umetnosti in znanosti. Zadnja knjiga v izdaji SKA je roman prekmurskega pripovednika Franka Bukviča *Vojna in revolucija*. Zdi se, da je to glasen vzdih najvišje kulturne ustanove med izseljenci, oznanjujoč njene velike finančne težave, s katerimi se že mnoga leta trdo bori, da bi se ohranila pri življenju. In se tudi zdaj da med tem, ko pošiljamo trdo valuto dolarjev v Slovenijo za vse mogoče bakrene strehe po zvonikih in cerkvah, pozabljamo, da naša misija v svetu niso strehe in cerkve v domovini, kar veri doma nič ne pomaga. Pač pa je jedro našega poslanstva v prizadevanju, da vžgemo v zgodovino našega nadaljevanja tisočletne slovenske kulture.“

... o sramoti šepetave kritike v SRS

„Ne gre za poziv k državnemu udaru, ne gre za nobeno fizično, razrednobožno odstranjevanje, temveč za angažiran poziv, da se mora nekaj spremeniti v temeljnih vodilih urejanja družbenih vprašanj, v oceni človeka kot človeka. Če človek ne more več biti oseba, ki se svobodno odloča, kaj in kje bo komu povedala, v javnosti ali privatno temveč je le previdni državljani, ki najprej pogleda na levo in na desno, stiša glas in potuhne srce, potem ta človek ni več družbeno bitje, je izgubljen za družbo, kakor je družba izgubljena zanj. Te stvari so tako važne, da jih je treba povedati jasno in ostro, tudi pretirano, sicer izginejo v ponižujočem, netvornem ščetu političnih vicev in zabavljič, vedno z usti ob ušesu. Kdor to vidi in molči, se pregreši proti sebi in prosti družbi.“ (*Kritika Partije kot monopola oblasti pri nas*. Taras Kermauner v interviewu z Jožetom Pučnikom. *Nova revija*, Ljubljana, november 1983).

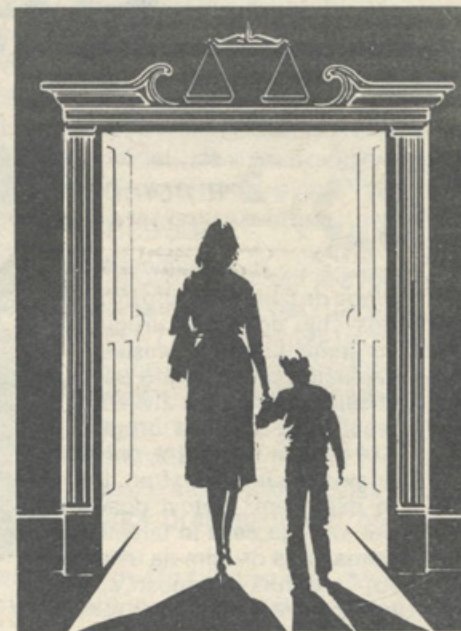
... o SFRJ, ne zaščitnici manjšin

„Avstrijski kancler Sinowatz je bil letos januarja na uradnem obisku v Beogradu. Par dni prej pa so prihitel v Beograd zastopniki slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji imeli so daljši pogovor z L(azarjem) Mojsovom, zunanjim sekretarjem (ministrom SFRJ). Sinowatz je zelo motila izjava v zvezi z gornjo sejo, ki govori o polni podpori Jugoslavije v borbi slovenske in hrvaške manjšine za popolno uresničitev njunih pravic. Še bolj čudno pa je stališče SFRJ, ko je namestnik (zunanjega) ministra Mojsova, neki tov. Svete, izjavil ob tej priliki: „Jugoslavija se ne smatra za zaščitnico svojih manjšin. Do pogovora (z Mojsovom) je prišlo na vzpodbudo manjšinskih zastopnikov in ne SFRJ. Manjšinsko vprašanje je stvar manjšine in avstrijske vlade. Mi samo kažemo *interes*, ker gre za mednarodno pogodbo (o manjšinskih pravicah).“ *Naš tednik*, glasilo NSKS (katoliškega Narodnega sveta koroških Slovencev), jugoslovanske klofute ni komentiral. NSKS in ZSO (titovska Zveza slovenskih organizacij) sta zelo vezani na ljubljanski režim, kar je v redu (?), manj pa je v redu, da sta se ideološko opredelila za vse, kar se je dogajalo med in po revoluciji. Ta nepotrebna ideološka naslomba je povzročila odmik mnogih zavednih Korošcev od obeh organizacij, ki lahko računata samo še z delno podporo slovensko govorečih Korošcev. V slovensko šole hodi in slovensko voli samo približno 20% Korošcev slovenskega porekla. Tu je naša rak rana. Brez zaslombe in podpore teh vsaj začasno odpadlih rojakov ni možna nobena učinkovita akcija za naše pravice. Ako nimaš zaslombe med narodom, nobena povezava z matico, izseljenci, s premnogimi svetovnimi organizacijami ne more pomagati.“ (ZU, *Ameriška domovina*, 3. marca 1984).

... o uporabi slovenskih časnikarjev

„Da utegneta humor in satira biti v komunistično vladani deželi vse prej ko vesela, se zdaj kaže v jugoslovanski delni republiki Sloveniji. Tam se je okoli sila razši-

PRAVICA ZA ŽRTVE

ZANIMAJMO SE IN DELIMO

Občestveni teden pravice v Ontario vas poziva, da se začnete zanimati za žrtve.

Naš juridični sistem ima lepo tradicijo, da štiti one ki kaj zagrešijo. Toda, mi moramo vsi pripoznati, da tudi žrtve imajo pravice in potrebe.

Žrtve in njih družine potrebujejo pomoč v času krize. Potrebujejo informacije in navodila kako naj uporabljajo juridični sistem. Isto tako rabijo podporo in pomoč v času, ko postanejo žrtve kriminalnih dejanj.

Ontarijska vlada je podvzela posebne korake v pomoč žrtvam. Toda osebna in občestvena pomoč je potrebna.

Začnite se zanimati. Sodelujte v občestveno organiziranih programih za preprečitev zločinov in za pomoč žrtvam zločinov. Vstopite s stik s krajevno policijo ali provincialnimi sodišči, ali pa pišite to: The Provincial...

Honour a Special Person.

Za pomoč v občestvu

To so kamenita podlaga družbe, ki setiho in mirno posvetijo dobrobitu drugih. To so ljudje, ki brez pomisleka zaplačilo, prostovoljno posvetijo del svojega življenja za izboljšanje življenja drugih. — Kot so dela nezmožni, oni ki jih je svet postavil ob stran, boljni in osamljeni. Gotovi posvetijo del svojega časa in talentov za pomaganje drugim da ustvarijo kaj - v kulturi, umetnosti, sportu in razvedrilu.

Dvestoletniško odlikovanje

Za praznovanje ontarijske dvestoletnice, smo vpostavili posebno odlikovanje. To je narejeno iz zlitine ontarijskega zlata in nikla in narejeni v Ottawi, in predstavlja Ontarijski grb in dvestoletniški simbol.

Imenujte posebno osebnost

V tem dvestoletniškem letu bo podeljeno 1.984 odlikovanj za prostovoljne delavce, ki so naredili važne stvari v vaših občestvih. Vsako občestvo širom pokrajine, vključno občine, zveze Indijancev in krajevne usluž-

nostne odbore, bomo vprašali, da imenujejo od ene do 13 oseb, ki niso izvoljeni (odvisno od števila ljudi)

Poleg tistih, bo še 200 odlikovanj podeljeno državljanom, katerih imena so bila tako predlagana od prijateljev državljanov ali pa po prostovolniških organizacij.

Ontarijska dvestoletnica

Je to primerno, da občestva stopijo v stik in proslavijo našo bogato različnost.

Dvestoletniško odlikovanje je en način, s katerim lahko posvetimo posebne vrednote, ki jih imamo za posebne osebnosti, in te posebne osebnosti, ki pomagajo ustvarjati vzdušje za izboljšanje življenja med nami. Mi po-Mi potrebujemo vaša imenovanja do 30. junija 1984. Formularji za ta imenovanja so vam na razpolago, če pišete na:

Executive Secretary, Bicentennial Awards Committee, Box 1984, Queen's Park, Toronto, Ontario M7A 1N3

William G. Davis
Premier

Margaret Birch, M.P.P.
Parliamentary Assistant
to the Premier

Slovo slovenskega Trsta od + F. Jeza

V februarski številki je Slovenska država obširno poročala o prezgodnji smrti svojega dolnoletnega, dragocenega sodelavca, pisatelja, časnikarja, jeziko-slovca, zgodovinarja in političnega publicista Franca Jeza. Naj danes za konec osmrtnic povzamemo še, kako se je od njega poslovil slovenski Trst.

Ob grobu na tržaškem pokopališču pri Sv. Ani so mu zadnjo prijateljsko besedo spregovorili: pesnik, pisatelj in prevajavec, prof. Vinko Beličič; prvak edine slovenske stranke v Italiji, demokratske Slovenske skupnosti, dr. Drago Štoka; časnikar Drago Legiša, pisatelj in publicist dr. Boris Pahor ter pisatelj, publicist in radijski časninar Saša Martelanc, ki je dejal:

„Spoštovana gospa Jezova, draga Evelina, (hčerka, op. ur.), spoštovani svojci in prijatelji našega dragega Franca! Zbrali smo se na slovesu od zelo ljubega in zelo spoštovanega človeka. Mislim, da je to edinstvena priložnost, da izrečem eno najlepših človeških besed. Ta beseda je: Hvala!

Izrekam jo v imenu prijateljev in znancev, ki se čutijo nekako domače v Društvih slovenskih izobražencev, pri Slovenski prosveti, v Dragi, pri reviji Mladika in še kje ob podobno obarvanih kamenčkih slovenskega duhovnega mozaika na teh tleh.

Zahvaljujem se Francu Jezi za tisti veliki košček srca in razuma, ki ga je v svoji vsestranski dejavnosti in ustvarjalnosti zapustil tudi med nami. S predavanji, debatami, članki, nasveti, kritikami, spodbudami in s prijateljstvom je veliko pripomogel, da smo kdaj dosegli tudi raven, ki se nam je ni bilo treba sramovati. Spoštovali smo njegovega svobodnega duha in si ga nismo nikoli poskušali prisvajati. Čutili pa smo, da nam je zelo bližnji sorodnik, in velikokrat nam je dal razumeti, da nam je brat. Tudi sam je lahko čutil, da mu ta čustva vračamo.

Če je v tej zahvali en sam drobec uradnosti, naj tudi ta takoj izgine ob še eni zahvali, ki pa je zares samo in preprosto prijateljska. Mimo organizacij, ki sem jih našel in ki imajo pač svoja imena, da se prepoznavamo, smo imeli z dragim Francem še višje in še lepše stike in vezi. Družilo nas je navadno prijateljstvo, oplemenitenost z enakimi pogledi na tako dragocene stvari, kot so slovenstvo, demokracija, krščanstvo in humanost. V debatni dvorani ali ob kozarcu vina, v pavzi na delovnem mestu ali na izletu po kraškem podeželju smo si izmenjavali misli, bojazni, upanja, navdušenja. Teme so bile tako pestre in široke, kot je bil Franc Jeza s polovico evropskih časopisov po vseh žepih in aktovkah, z idejami, sanjami in neskončno bogatimi podatki. Očaral pa nas je predvsem, ker je iz njega kar brizgala vera v vse, kar je dobro, pravično in vredno ljubezni. Pa še zato, ker je znal zagoreti v tistem plamenu, ki se mu pravi ustvarjanje, pogled naprej, optimizem.

Dragi prijatelj z zanosnimi načrti - le kakšno bi bilo naše življenje brez srečanja z ljudmi tvoje vrste, življenje na šahovnici danega in predpisanega, brez fantazije v sivi urejenosti, brez žive vere v nekaj, kar je na videz nemogoče, brez smeha v duši, brez ljubezni do vsega, kar je vredno, da ostane?!

Dragi prijatelj in poštenjak, vedeli smo za tvoje ideale in skrbi: spoštovanje do slovenske zgodovine, pravica do svobodnega govorenja, ljubezen do človeškega bitja in dostojanstva, ogorčenje ob vsaki krivici in nasilju, dostojno ravnanje s slovenskim jezikom, in nazadnje - ali pa najprej - tvoja NEODVISNA SLOVENSKA DRŽAVA.

Smo ti kdaj pomagali? Je bila kaka tvoja ura lepša in slajša ob zavesti, da nisi sam? Mogoče bi si morali kaj očitati, mogoče veliko.

Veliko bi morali očitati tudi ljudem in dogodkom, ki so življenjskopot Franca Jeze tako zaobrnil, da je prišel v naše primorsko zamejstvo v uri stiske in ne potovalne radoživosti. Prav istim ljudem in dogodkom pa moramo hkrati izreči tudi zahvalo: brez njih bi mogoče nikoli ne poznali prijatelja Franca, in naše življenje bi bilo siromašnejše. Zato naj izrečem še to tretjo zahvalo, absurdno

zahvalo tako imenovani nemili usodi. Podarila nam je prijatelja, od katerega se zdaj poslavjamo samo na zunaj, v srcu nikoli!”

x x X X x x

Martelanc je rajniku v spomin pripravil tudi dve oddaji za Radio Trst A. V drugi, 21. januarja 1984, je dal zasluženega in občutnega poudarka tistemu očitovanju Jezove ustvarjalne in slovenske prizadevnosti, ki je bilo pri Slovencih na obeh straneh meje najbolj znano ter deležno največjega posluha in priljubljenosti. Besedilo oddaje pravi:

„Spoštovani poslušalci, ura je sedemnajst, in ta ura marsikoga na nekaj spominja. Spominja ga na trenutke pričakovanja, kaj bo spet novega in zanimivega v rubriki KULTURNA KRONIKA, ki je leta in leta sledila našim kratkim poročilom ob telje uri. Nikoli ni bilo razočaranja, pa naj je šlo za recenzije kake revije, zapis iz slovenske zgodovine, živo misel ob kakem svetovnem kulturnem dogodku, prizadeto razmišljanje o duhovni podobi slovenske domovine in njenih ljudi. Ob vsakem naslovu smo vedeli, da nam bo ponujeno v premislek kaj tehtnega. Za to je jamčilo ime neumornega pisca vseh teh blestečih, izvirnih in z ljubeznijo do vsega pozitivnega prežetih sestavkov. To ime se je glasilo: FRANC JEZA.

Franc Jeza nas je sinoči za vedno zapustil. Nastopil je svoj prvi dopust v 67 let trajajočem življenju, ki ga je bilo eno samo delo, načrtovanje in ustvarjanje. Preden se je leta 1948 za stalno nastanil v Trstu, je okusil grozote fašističnih in nacističnih taborišč, za njimi pa še pekoče razočaranje nad povojno ureditvijo Slovenije, ki je kot svobodoljuben človek ni zmoget in se je odločil na bridko pot begunstva. Na Tržaškem je v teh desetletjih izpopolnil svoj časnikarski in pisateljski talent. Pisal je v večino zamejskih in zdomskih revij, ustanavljal je tudi lastne revije in zbornike, arhiv tržaške slovenske radijske pošte je poln njegovih novel, iger, mladinskih zgodb, dramatiziranih povesti, prevodov, ocen, predavanj.

Dve leposlovni knjigi ostajata za njim *Moč ljubezni* in *Nevidna meja*, in tri knjige s politično-zgodovinsko vsebino: *Nova tlaka slovenskega naroda*, *Skandinavski izvor Slovencev* in *O ključnih vprašanjih rane karantansko-slovenske zgodovine*. Ostajata dve lepi priznanji - NAGRADA VSTAJENJE in prva nagrada za izvirno radijsko dramo *Zadeva je končana* potem pa poleg vsega omenjenega še na stotine in stotine zapisov, zaradi katerih se je KULTURNA KRONIKA - tista ob sedemnajsti uri - v našem domačem radijskem žargonu imenovala kar JEZOVA ODDAJA.

Dve stalnici žarita iz vsega tega nepreglednega pisanja, ki ga je kot idealist in garač zmoget, da nihče ne ve, kako: živa prizadetost za vse, kar se je nanašalo na življenje in usodo slovenskega človeka in slovenskega naroda, in pa topla ljubezen do človeka in človeštva. Verjel je v moč dobrote in v veličino svobode, za vse njegovo pisanje in delovanje je bila značilna premočrtnost in pa pogum, ki ga je kazal tudi s tem, da se je vedno podpisoval in javno prevzemal odgovornost za vse svoje izražene misli in ideale, od intimnosti v umetniški izpovedi do tolikokrat poudarjenega načela o *samostojni slovenski državi*. Velikokrat je bil srečen, da lahko svobodno izpoveduje vse, v kar je verjel; pri tem je često pozabil, kako krivično so mu rezali kruh v svetu, ki mu pogosto ni izkazal niti osnovne socialne pravičnosti, kaj šele kakega višjega priznanja za časnikarsko in pisateljsko delo, ki si ga je gotovo zaslužil.”

x x X X x x

Naj bo velikemu Slovencu Francu Jezu večnost na Oni strani svetlejša, kakor pa mu je bila za časnost na tej!

Uredništvo Slovenske Države

Vesele velikonočne praznike želi

SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA JANEZA E. KREKA

URADNE URE:

V ponedeljek od 10 podoldne do 4 popoldne
V torek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V sredo od 10 dopoldne do 4 popoldne
V četrtek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V petek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V soboto od 10 dopoldne do 1 popoldne

V NEW TORONTO

V četrtek in petek od 5 popoldne do 8 zvečer
V soboto od 10 dopoldne do 12 opoldne.

V SKUPNOSTI IN ZAJEMNOSTI JE MOČ!

646 Euclid Ave., Toronto M6G 2T5
Tel. 532 4746

731 Brown's Line, Toronto Tel. 252-6527
John E. Kreck's Slovenian Credit Union

BITI ČLAN
HRANILNICE —
JE V KORIST TEBI IN V
POMOČ PRIJATELJU!

Vesele velikonočne praznike

želi in se priporoča

"LE CAFE"

25 Belair St. Tel. 967-5911
TORONTO
Marta in Bob

Velika noč

praznik zmagovalja,
zmaga življenja nad smrtjo,
prazen grob potrditev
žive vere in
neomajnega zaupanja.

Pojasnilo uredništva Sloven-
ske Države, glasila slovenske-
ga državnega gibanja.

Bralcem Slovenske Države
sporočamo, da je zaradi ne-
predvidenih ovir, nadaljevanje
članka II. del „Pravica narodov

do samoodločanja - nujen
temelj prizadevanj za sloven-
sko neodvisnost“ katerega
smo začeli objavljati v marčni
številki S. D., tokrat odpadel.
Nadaljevali bomo z njim v pri-
hodnji, majski, številki.

VESELE VELIKONOČNE
PRAZNIKE

želi

ANSAMBEL KARAVAN

KLIČITE ANDREJA PAHULJE TEL. 255-4502
80-13th STREET, TORONTO, ONTARIO M8V 3H6

VESELE VELIKONOČNE
PRAZNIKE VAM ŽELI

St. Joseph Press

340 Browns Line
Tel.: 251-1337 N. T.

KOMPAS EXPRESS

Slovenska Potniška Agencija

VESELE IN ZADOVOLJNE
VELIKONOČNE PRAZNIKE

Peter Urbanc
Dr. Karel Žužek
Tel.: 534-8891

KOMPAS EXPRESS
635A Bloor St. W.
Toronto Ont. M6G 1K8

VESELO ALELUJO

Vam želi

STAVBENO PODJETJE

F - F Construction Co. Ltd.

Lastnik A. FERKUL

183 BETA STREET, TORONTO M8W 4H5

• Tel.: 259-7334

SLOVENSKA DRŽAVA:
eden najbolj
zanimivih
slovenskih listov

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

želi vsem prijateljem in sorojakom

Stanley R. Zupan

Slovenski advokat in notar

Suite 309, 121 Willowdale Ave. Willowdale,
Ont. M2N 6A3
Tel.: 223-4014

VESELO ALELUJO

želi

VSEM PRIJATELJEM
in ZNANCEM

GRADBENO PODJETJE

Kavčič Construction Ltd.

252 Chantenay Dr., Mississauga, Ontario
L5A 1E4 Tel.: 275-3935

VESELE IN ZADOVOLJNE
VELIKONOČNE PRAZNIKE

želi

VSEM PRIJATELJEM in ZNANCEM

PLATNAR BROS.
PLUMBING & HEATING LTD.

Metro Licence No. 176

43 ALGIE AVE., TORONTO M8Z 5J9

Tel.: Bus. 255-6144
Res. 255-6019
255-6406

Vesele velikonočne

praznike

Vam želi

Linden
RESTAURANT
Steak & Sea Food
Fully Licensed
Parking at Rear

1574 The Queensway
& Atomic Ave.

Lastnika: Franc Tomšič
Mike Žagar

Tel.: 255-1496

**umrl je
in vstal**

središče človeške
zgodovine je Jezuso-
va smrt in vstajenje
— vse drugo je le do-
gajanje pred tem ali
za tem

VESELO

VELIKO NOČ

želi vsem Slovencem

Tone Ambrožič

861 College St. Toronto, Ont., M6H 1A1

Tel.: 531-1223

VESELO

VELIKO NOČ

želi vsem delavcem in znancem

GRADBENO PODJETJE

Jože Kastelic Ltd.

10 KEYWELL COURT, Toronto, Ont. M8Y 1S6

255-2085

Postani plačujoči
naročnik našega lista!

Poravnajte naročnino
in darujte
v tiskovni sklad
Slovenske Države!

Vsem Slovencem doma in po svetu želi polnost
velikonočnega veselja in živega upanja v prepri-
čanju, da za Velikim petkom tudi našemu narodu
kmalu zasije jutro Velike noči!

Društvo TABOR v Torontu

Vesele velikonočne

praznike

Društvo slovenskih domobrancev
TABOR

v Clevelandu, USA

Vesele velikonočne praznike želi

DRUŽINA PEPEVNAK

87 Dunblaine Ave., Toronto, Ontario.

Vesele velikonočne praznike želi

DRUŽINA KUK

16 Northfield Road, Scarborough, M19 2H4

Veselo alelujo

ŽELI VSEM SLOVENCEM
IN SLOVENKAM V STAREM KRAJU
ZAMEJSTVU IN SIROM VSEH
KONTINENTOV
SLOVENSKA NARODNA ZVEZA
V KANADI

Veselo alelujo želi

vsem prijateljem in znancem
DRUŽINA L. JAMNIK

Vesele velikonočne praznike želi

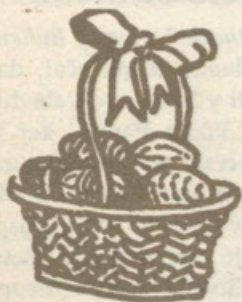
**DRUŽINA
PETER PAVLIN**

22 Islay Crt., Toronto M9M 1V3

ANTON'S AND SON Vesele velikonočne praznike želi
MEAT MARKET

ANTON BAVDEK

PRVA SLOVENSKA MESARIJA V TORONTU

Imamo vedno sveže meso, okusno prekajeno meso in klobase ter tudi krvavice. Imamo na razpolago bučno olje in rogaško slatino. Pri nas tudi lahko kupite nove zmrzovane skrinje po najugodnejših cenah. Če pripravljate gostije, bankete ali slično, se priporočamo. Dostavljamo na dom brezplačno. Po zelo ugodnih cenah Vam napolnimo hladilnike.

633 VAUGHAN ROAD (na vogalu Oakwooda) Toronto

Tel.: 654-9123 — 654-9112

ŽUPNIJSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA

SLOVENIJA

Vam želi

**VESELE IN ZADOVOLJNE
VELIKONOČNE PRAZNIKE**

doma in po svetu!

618 Manning Ave. Toronto, Ontario M6G 2V9

*531-8475

739 Brown's Line, Toronto, Ontario M8W 3V7

*255-1742

PRI ŽUPNIJI SV. GREGORJA, HAMILTON

O idealni družbeni...

Nadaljevanje iz str. 1

toda v zaskrbljenosti komunistične partije na škodo komunistov, kar je seveda naraven pojav, kjer pa zopet praksa ne sledi teoriji.

Federacija politično prav tako šepa, za kar lahko vzamemo za primer dogodke na Kosovem, ki pomenijo pravo odvrnitev od ustavnih načel, če ne že dejansko, pa vsaj formalno. Gre za resnično narodnostno prebujenje narodov Jugoslavije tako pri Slovencih, kot Hrvatih in Albancih. Rešitve ni iskati v spremembah ustave ali v reorganizaciji republiških in federalnih atributov oblasti, ampak po najzložnejši poti, ki so se je poslužili komunisti, namreč na račun samoupravljanja, kjer pa so že prizadeti republiški ekonomski interesi.

Toda, ali res ves ta hrup povzroča zgolj ekonomski interesi, kot bi nam te dogodke radi prikazali, kajti za marksista-komunista je vse drugo le nadgradnja, nadstavba, ki je veliko manj važna od ekonomije, saj je ves razvoj odvisen le od gospodarstva.

Dejstvo pa je, da se je po Karadjordjevem prebudila narodna zavest jugoslovanskih narodov, pa bi to zavest radi obrnili v smer družbene preureditve.

Eden najbolj perečih problemov, ki se je pred kratkim pojavil in ki so zanj iznašli nov izraz, so „temeljna izobraževalna jedra“ ali „skupna jedra“. „Skupna izobraževalna jedra“ bi bil le eufemizem, t. j. milejši izraz za „jugoslovanjenje“ (pravilnejši izraz bi bil „posrbljenje“, op. ured.) narodov Jugoslavije (ki ne govorijo srbskega oz. srbohrvaškega jezika, op. ured.). Vsaj tak vtis dobi človek, ki pozna komunistični slovar, ker so nasprotnike takoj obsodili za „ozkosrčne in zagrizene nacionaliste“. Skupna izobraževalna jedra bi morda bila še sprejemljiva, če bi se politični (partijski, op. ured.) ideologi in branitelji (proletarske, op. ured.) enotnosti in bratstva (jugoslovanskih narodov, op. ured.) omejili samo na področje, ki jim pripada. Ko gre za komaj do 30% vsega šolskega časa, ki naj bi bil posvečen materinščini, kot se je izrazil predsednik odgovarjajoče komisije, ne pa za 50, 60 80% kot so pričakovali najbolj naivni seveda z izjemo onih, ki trdijo, da po prebivalstvenem sorazmerju Slovenci zaslužimo le 10% časa za pouk slovenščine in slovenske književnosti, in da je za slovensko revščino dovolj, če nam pripoznajo sedem pesnikov in pisateljev iz vrta slovenske proze in poezije, kar se pri obilici drugih jugoslovanskih narodnosti in njihovih književnosti mnogim zdi še vse preveč. Če bi šlo za poenostavljenost, poenotenje, izenačenje učnih knjig za matematiko, kemijo ali naravoslovne vede za vse republike, bi bila razumljiva vnema vzgojiteljev. Ko pa gre za učne predmete od katerih je odvisen bodoči obstoj naroda kot so to narodni jezik, književnost, zgodovina, zemljepisje, zgodovina književnosti, družboslovje in drugi, ki ne spadajo pod eksaktne vede, ki se lahko tolmačijo na različne načine kot imamo priliko videti vsak dan, moremo z vso pravico sumiti, da je namen skupnih izobraževalnih jeder drug. Vprašanje je postalo pereče tudi za komuniste: li je to političen problem? Ali se je vprašanje skupnih jeder načelo ob pravem času? Ali je bilo obravnavano na pravi ravni itd.? Če ta problem manj občutijo v Bosni in Hercegovini ali v Makedoniji, je to razumljivo, ker pač nimajo kaj prida izgubiti, morejo pa mnogo pridobiti. Veliko pa lahko izgube Slovenci, manj Srbi in Hrvati zaradi svoje številčnosti, ker ostanejo praktično na istih pozicijah kot so bili ob razpadu Avstro-Ogrske, le da smo Slovenci takrat imeli Cankarja, ki je našim južnim bratom povedal, da se Slovenci z vstopom v Jugoslavijo ne mislimo odpovedati svoji kulturni tradiciji. Takrat se je literat vmešal v politiko, sedaj pa se politika vmešava in skuša določati meje materinščini in kar spada v njeno območje. Po Marxovem nauku bi morala narodna zavest že toliko odmrtni, da se KPJ, ki je glavni združevalni faktor narodov Jugoslavije, ne bi bilo več potrebno vtikati se v zadeve, ki so izven njene pristojnosti. Iz „skupnih jeder“ je nastal političen problem, ki ga bo spet treba reševati s prisilo, kar bo še bolj zmanjšalo ugled partije. Že sedaj se slišijo očitavanja proti slovenskemu nacionalizmu.

Pri tem bi se bilo dobro spomniti, kaj je Edi Kunštek, sekretar KP Bosne pisal o sestavi stranke pri raznih jugoslovanskih narodih: Srbi so imeli v KP inteligenco in vojsko, Hrvatje so imeli KP organizirano v industriji, v Sloveniji pa so komunisti večinoma bili falirani študentje, farovski hlapci in vlačuge, ki naj sedaj po svojih zmožnostih in sposobnostih branijo svoj narod pred „skupnimi jedri“.

Morebiti (prav gotovo — op. ured.) pa bodo

„skupna jedra“ prav tako žalostno končala, kot vsi dosednji poskusi pojugslovanjenja oz. posrbljenja, čeprav so jih prikazali kot brezpomembne in vkljub temu, da so sedaj iznašli posebno terminologijo, ki naj zakrije končni cilj in pozornost naroda obrne drugam.

Pri tem bi samo še omenil, da sedaj ideološka emigracija lažje razume odklon zamejskih Slovencev od matične domovine in zakaj zamejski Slovenci doma niso upoštevani. Otepanje balkanizacije s strani zamejstva se bo odslej samo še povečalo in če se komunistom posreči prodreti s skupnimi izobraževalnimi jedri, bomo morali odslej narodno zavednost iskati na Goriškem, Tržaškem, v Benečiji, na Koroškem in v Porabju, ne pa doma v Sloveniji. Pravzaprav se je privlačnost Slovenije zmanjšala že takrat, ko je Kardelj veliki ideolog slovenskega in jugoslovanskega komunizma priporočal Primorcem, naj volijo italijanske stranke (fratelanca), Korošcem pa, naj podpro avstrijske socialne demokrate.

Lep primer, kako razumejo doma politični pluralizem in koliko je zanimanja za našo zamejsko kulturo, so bili letošnji prvi „Kulturni dnevi Slovencev iz Italije“, kjer so jim odklonili slavnostnega govornika, po treh dneh pobrali knjige Beličiča, Rebule, Jeze in Pahorja in kjer je goste s Primorske pričakala skoraj prazna dvorana.

Navsezadnje si bomo morali zastaviti vprašanje: Kdo danes ohranja „jedra slovenske samobitnosti“: matična domovina ali zamejstvo in zdomstvo? Ali, kar zveni še bolj smešno in žalostno obenem: Kje je bolj zagotovljena bodočnost temeljnim in bitnim načelom slovenskega naroda: v matični domovini, ki je njena poglavitna dolžnost slovenstvo ne le ohranjati ampak tudi razvijati; ali v zamejstvu, kjer se borijo, da se obdrže kot Slovenci, ali morda celo v zdomstvu, ki so ga domači oblastniki že davno odpisali in obsodili na smrt?

Tone Brulc

Neža Štukelj

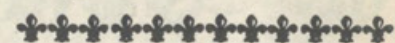

V Torontu je 20. februarja umrla v 90. letu svoje starosti ga. Neža Štukelj, roj. Grahek, iz „Mihelinove“ družine v Ručetni vasi (Bela Krajina). Pokojna je bila znana v slovenski skupini v Torontu kot redna obiskovalka slovenskih cerkev in prireditev ter podpiralka slovenskih misijonov. Z možem Stefanom ki je umrl pred enajstimi leti, sta si po prvi svetovni vojni ustvarila s skrbnim gospodarstvom uspešno kmetijo. Aktivno sta tudi delovala v farnih in zadružnih organizacijah. Komunistična revolucija tudi njima ni prizanesla. Četudi sta celo po priznanju OZNE - dvakrat rešila vas pred požigom, najprej pod Italijani nato pa pod Nemci, ker sta zagotavljala okupatorje, da se ni bil noben vaščan prostovoljno pridružil partizanom, so jima rdeči leta 1943 izropali vse premičnine in živino, leta 1944 ju pa izgnali s kmetije, ker pač nista hotela kolaborirati s komunisti. Sin Božo pa je našel smrt med šest tisočimi Slovenci in Slovenkami, ki so jih komunisti masovno pobili v okolici Teharjev pri Celju prve dni junija 1945.

Mihelinova Neža se je z možem leta 1957 preselila v Kanado k svojim otrokom. Zapušča hčer Štefko, por. Peter Pavlin, v Torontu in sina Toneta v Ottawi.

Bog naj ji bo večni plačnik za njeno trpljenje in dobra dela!

Žalujemo ostalim pa naše sožalje!

Duhovnika zaprli zaradi protizakonite vsebine molitve

Catholic Universe Bulletin v Clevelandu je poročal, da so oblasti v SFRJ aretirale duhovnika Filipa Pavića, ker je v neki verski reviji objavil molitev svetniku Leopoldu Mandiću, v kateri je izrazil nasprotovanje materializmu. Besedilo molitve je bilo: Sv. Leopold Bogdan Mandić! Molite Bogu skupaj z vsemi drugimi svetniki in blaženimi Hrvati za našo faro (Matković), za vse naše ljudi, da jih ne bosta prevzeli teorija in praksa materializma.

Oblastniki so ukrepali zoper duhovnika Pavića, ker so smatrali vsebino molitve za protustavno, ker nasprotuje marksistični socialno-politični ureditvi družbe. Kazen za č.g. Pavića: 50 dni zaporne kazni.

VESELO ALELUJO

želi

vsem prijateljem in znancom

José Osana

CANADIAN ACADEMY OF MUSICAL SCIENCES AND ARTS

731 Brown's Line, Toronto M8W 3V7

Tel.: 259-9182 — 255-3550

Vesele velikonočne praznike

želi vsem prijateljem in sorojakom

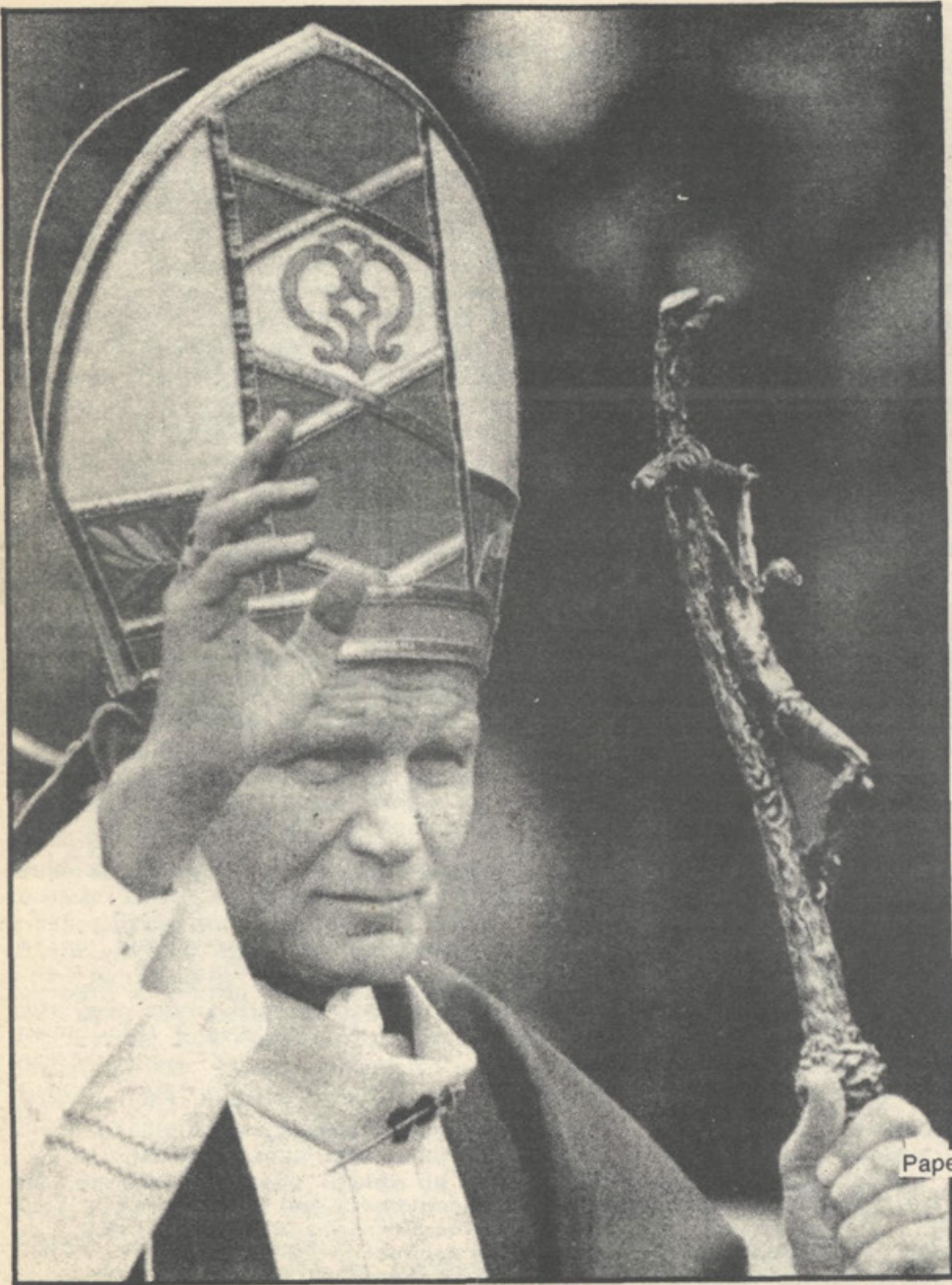
Stanley R. Zupan

Slovenski advokat in notar

Suite 309, 121 Willowdale Ave. Willowdale, Ont.

M2N 6A3

Tel.: 223-4014

NARAŠČAJOČI STROŠKI ZA SOCIALNO SKRBTSTVO

V dobi gospodarskega zastoja so vse demokratične industrijske države v velikih finančnih težavah. Na eni strani se njihovi dohodki zmanjšujejo tako od posrednih kot neposrednih davkov, na drugi strani pa se izdatki večajo, ker ima vedno večje število prebivalcev pravico do raznih vrst družbene podpore. Četudi so nekateri programi, kot n. pr. zavarovanje za primer brezposelnosti, financirani od podjetnikov in delavcev, zadoščajo njihovi prispevki samo za dobe, kadar je gospodarska dejavnost zdrava in je število brezposelnih sorazmerno nizko. V dobah velike brezposelnosti mora podpirati država te izdatke z dodatnimi prispevki iz splošnih državnih sredstev. Presežek državnih izdatkov nad dohodki veča inflacijo, kar seveda ne pomaga k izboljšanju gospodarskega stanja.

Pred kratkim je izšla knjiga nemškega znanstvenika Manfreda G. Schmidta o politiki skrbstvene države pod konservativno in socialno-demokratsko vlado (mednarodna primerjava), ki navaja podatke za več držav, kako je narasel odstotek državnih izdatkov za socialno skrbstvo kot odstotek bruto narodnega proizvoda od l. 1960 do 1981.

Država:	Državni izdatki za socialno skrbstvo kot odstotek bruto narodnega proizvoda:	
	1960	1981
Švica	7.7%	14.9%
Japonska	8.0%	17.5%
ZDA	10.9%	21.0%
Francija	13.4%	23.8%
Anglija	13.9%	24.9%
Avstrija	17.9%	27.9%
Danska	10.2%	29.0%
Italija	16.5%	29.1%
Zapadna Nemčija	20.5%	31.5%
Švedska	14.5%	33.5%
Nizozemska	16.3%	36.1%
Belgija	17.0%	38.0%

Davčna obremenitev

Sodobne skrbstvene države imajo zlasti v dobi gospodarskega zastoja velike izdatke. Kljub temu so med poedinimi državami velike razlike, ker so razlike tako v gospodarski moči poedinih držav kot tudi v programih, ki so na razpolago državljanom. Zedinjene države so n. pr. edina industrijska država, ki nima družinskih doklad. V Kanadi dobi temeljno pokojnino vsak državljan, ko deseže 65 leto starosti, v ZDA pa samo oni, ki so bili kedaj zaposleni. Primerjava kaže naslednjo sliko (podatki označeni z * se nanašajo na l. 1982, ostali na 1981):

Država	Davki kot % bruto narodnega proizvoda	
	Povprečni davek na osebo	
Japonska	27%	2.634 \$ US
ZDA	31%	3.832 \$ US
Italija	34%	2.066 \$ US
Kanada*	36%	4.181 \$ US
Zapadna Nemčija*	37%	4.133 \$ US
Anglija*	40%	3.319 \$ US
Francija*	44%	4.532 \$ US

Office of the Cardinal
355 Church Street
Toronto, Ontario M5B 1Z3

March 15th, 1984

My Dear Friends:

It is with a sense of gratitude that I seize this opportunity to thank all of you who are giving your time and talents to planning the Papal Visit. This Papal Newsletter will henceforth be our instrument of communication.

We now have over 500 people working with us. I am overwhelmed by the offers of assistance which we have received from every level of government; from the private sector; and from individuals throughout our community. With six months to go before His Holiness arrives in Toronto we are already feeling the effects of his visit. The sense of unity we are experiencing now is a tribute to this man of peace.

When we began the planning for September, none of us could have anticipated the enormity of the task. What could have been an organizational nightmare has become a labour of love for all of those involved.

The planning process is exciting and complex. We hope to keep everyone up to date through this Papal Newsletter. I encourage all of our Committee Chairmen and Coordinators to use it.

With my deepest appreciation, I remain,

Devotely yours,

+ *L. Emmett Kard. Barte*
Archbishop of Toronto

Papež Janez Pavel II. bo obiskal 14. septembra 1984 Toronto.

Prva maša v Kanadi je bila na kakih 33.990. Odstotek profesorjev, ki imajo doktorat, je v leti - 24. julija 1934.

Kanadska federalna vlada je prispevala \$ 500.000 univerzi Mount St. Vincent v Halifaxu za ustanovitev prve kanadske vseučiliške stolice za ženske študije.

V letu 1982/83 so dobile potrebne države na svetu 9.12 milijonov ton živil, predvsem žita in moke. Podporo so delili preko mednarodne organizacije International Wheat Council, ki je bila ustanovljena l. 1968. Od svoje ustanovitve pa dosedaj so razdelili preko nje nad 80 milijonov ton žita. V letu 1981 1982 so razdelili 7.92 milijonov ton hrane. Glavni darovalci so: ZDA 5.86 milijonov, Evropska skupnost 1.6 milijona, Kanada 830.000, Avstralija 300.000 in Japonska 310.000 ton. Pomoči je bilo deležnih kakih 100 držav: 52 % v Afriki, 30% v Aziji in 15% v Latinski Ameriki. Število polno zaposlenih profesorjev na kanadskih univerzah je naraslo od 5.325 leta 1959 na kakih 33.990. Odstotek profesorjev, ki imajo doktorat, je v istem času narasel od 42% na 63%. The Canadian Catholic Organization for Development and Peace (CCODP) je poslala od septembra 1982 za \$ 2,441.600 pomoči 34 deželam v Afriki za programe, ki bodo izboljšali ali sploh omogočili preskrbo prebivalstva z vodo. CCODP dobi denar z zbirko po katoliških župnijah vsako leto v postu, zasebno zbrane vsote pa se povečajo z dodatki, ki jih daje federalna vlada preko CIDA (Canadian International Development Agency). Voditelji vseh večjih krščanskih veroizpovedi v Kanadi so izdali poziv svojim vernikom, naj praznujejo petek, 13. aprila kot poseben dan molitve in posta za svetovni mir. V Regini je bil posvečen za diacona 72letni dr. John Riffel, ki je upokojen zobozdravnik. Žena mu je umrla pred devetimi leti. Je oče 10 otrok in ima 21 vnukov.

SLOVENSKI HOTEL »BLED« V RIMU

Lastnik: VINKO LEVSTIK

HOTEL »BLED« - VIA S. CROCE IN GERUSALEMME, 40
00185 ROMA - RIM - TEL. 06/777102 - TELEX HBLED 620196

75LETNICA KANADSKE ZADRUŽNE ZVEZE

Zastopniki takrat obstoječih kanadskih zadrug, ki so bile večinoma potrošne zadrug v Novi Skotski in Ontariju, so ustanovili na sestanku v Hamiltonu 6. marca 1909 kanadsko Zadržno zvezo - Cooperative Union of Canada - kot predstavnicu angleško govorečih Kanadčanov.

Glavna gibalna sila je bil George Keen, priseljenec iz Anglije, ki je pomagal ustanoviti potrošno zadrugo v Bramptonu. Bil je prvi tajnik Zveze in je ostal na tem vodilnem mestu celih 35 let. Bil je tudi urednik lista The Canadian Cooperator, ki je služil širjenju zadržne misli in je bil obenem obveščevalna vez med na široko raztresenimi zadrugami. Za Keena je bilo, kot se je sam izrazil, zadržništvo "socialna vera". V zadržništvu je videl uspešno sredstvo za resitev vseh perečih družbenih problemov.

V prvi dobi delovanja se je posvetila Zveza predvsem zadržni vzgoji, obenem pa je tudi posredovala izkušnje med zadrugami in pomagala voditi prve korake novim zadrugam, ki so se ustanavljale. Po drugi svetovni vojni je razvila Zveza tudi znatno dejavnost na področju raziskovanja. Ta odsek je vodil do svoje upokojitve George Davidovič, bivši tajnik Jugoslovanske zadržne zveze. V nekaj letih svojega delovanja je izšlo lepo število njegovih študij, ki so mnogo pripomogle, da so si pridobili kanadski zadržniki priznanje in ugled v mednarodnem zadržnem svetu.

Zaradi povečane dejavnosti (in tudi večje finančne podlage) federacij poedinih zadržnih strok (poljedelske, kreditne, potrošne, ribiške, stavbne, itd.) je opustila Zveza zadnja leta vzgojno delo in ga prepustila tem federacijam, in se je osredotočila na predstavništvo v Kanadi in v svetu. Delovanje Zveze obsega pet področij: odnosi do državne uprave, koordinacija skupnih interesov vseh vrst zadržništva, igranje vodilne vloge pri pospeševanju zadržništva in seznanjanja javnosti z zadržnim sektorjem, mednarodna povezava zadržništva in pospeševanje zadržništva v deželah razvoja. Velik del njenega delovanja zavzema predstavništvo (obenem s CCC) pri vladi tako v zakonodaji (leta 1972 je končno le bil sprejet enoten zadržni zakon za celo Kanado) kot tudi pri vladni administraciji. Eden vidnih primerov je nova zadruga za energijo Enerco, kjer se je država obvezala, da bo vložila v njo enako vsoto kot jo bodo vložile zadrug - do meje 100 milijonov dolarjev.

Kanadska zadržna zveza se je včlanila v Mednarodno zadržno zvezo leta 1921. Ker priznava Mednarodna zadržna zveza za vsako državo samo eno reprezentančno organizacijo in ker so francosko govoreči zadrugarji v Kanadi odklonili povabilo, da bi se včlanili v CUC (ustanovili so leta 1946 svojo lastno zvezo - Conseil Canadien de la cooperation - CCC), so rešili problem reprezentance tako, da so izvoljeni na odgovarjajoča mesta v Mednarodni zadržni zvezi za eno poslovno dobo predstavniki CUC, naslednje pa predstavniki CCC.

Že zgodaj je skusala Zveza podpirati razvoj zadržništva med prvotnimi naseljenci Kanade, med Indijanci in Inuiti (Eskimci). V ta namen je ustanovila poseben fond Cooperative Development Foundation (CDF). Ko je začela pozneje vlada podpirati te vrste zadržništva, je ostal fond nekaj let brez posebne aktivnosti. Po drugi svetovni vojni pa so ga zopet poživili, toda sedaj podpira razvoj zadržništva v deželah v razvoju. Vanj prispevajo tako poedini zadržniki kot tudi zadržne organizacije. V nekaterih primerih (n. pr. province Alberta, Saskatchewan in Manitoba) prida provinca, v vseh primerih pa federalna vlada preko svoje organizacije za mednarodno pomoč CIDA enako vsoto, kar znatno poveča razpoložljive vsote za programe, ki vodijo do znatnega izboljšanja življenjskih pogojev v teh deželah. V l. 1982 je podprla denarno ali tehnično 102 razvojna programa za kreditne zveze in druge vrste zadrug v 30 deželah.

Zveza izdaja od l. 1975 naprej letna poročila o stanju zadržništva v Kanadi (vključno zadržništvo francosko govorečih Kanadčanov). Zadnje poročilo COOPERATIVES CANADA '83 izkazuje naslednje stanje (podatki so za konec 1981):

Osem potrošno-prodajnih central je imelo 1.073.206 članov in 26.603 uslužbencev. Presežek je znašal 84.892.000 \$, od katerega je bilo porabljenih 65.248.000 \$ za rabat.

Štiri zadrug, ki prodajajo žito, so imele 226.691 članov in 9.416 uslužbencev. Presežek je znašal 129.377.000 \$ in 106.960.000 \$ je bilo razdeljeno med člane. Razen njih obstoja še več drugih zadrug, ki skrbijo za prodajo raznih pridelkov svojih članov kot med, zelenjavo, perutnino, itd.

Dve dolgoročni kreditni zadrugi (Trust) sta upravljali 6.371 milijonov dolarjev premoženja in sta zaposlovali 623 uslužbencev. Presežek je znašal 1.210.000 \$.

3.466 kreditnih zadrug je imelo 9.795.889 članov s skoraj 30 milijardami prihrankov.

Šest zadržnih zavarovalnic je imelo v veljavi 7.344.609 polic in 5.871 uslužbencev.

Štiri ribiške zadrug so imele 7.705 članov in 2.641 uslužbenec.

Enajst zadržnih mlekarj je imelo 33.362 članov in 7.321 uslužbenec.

Za številne ostale zadrug poročilo ne daje podrobnejših podatkov.

Zveza bo slovesno praznovala svojo 75letnico ob priliki letošnjega občnega zbora, ki bo v Saskatoonu 6. in 7. junija.

Mnogi Slovenci v Kanadi so člane raznih vrst zadrug, ki jih predstavlja CUC. Kot skupina pa imamo dve hranilnici in posojilnici v Torontu.

Rudolf Čuješ

SPREMEMBE V AMERISKI MLADINI

Državna zveza ravnateljev srednjih šol v ZDA je zaslišala lansko leto 1500 dijakov in je sedaj objavila izid pod naslovom THE MOOD OF AMERICAN YOUTH.

Objavljeni podatki kažejo veliko razliko s položajem pred desetimi leti.

Tri četrtine dijakov je izjavilo, da nimajo nobenih resnih problemov v družini in da lahko govore s starši o čemerkoli, kar jih moti ali zanima. Pred desetimi leti je bila tega mnenja samo polovica dijakov in nad 40% jih je izjavilo, da bi bili bolj srečni, če bi živeli drugje kot doma.

47% jih je izjavilo, da so mamila najslabši vpliv na mladino, 11%, da je alkohol in 9% tovarišija. Nad tričetrt jih je izjavilo, da so enako kot starši zaskrbljeni zaradi rabe mamil. Pred 10 letih je bilo to mnenje samo polovice dijakov.

65% jih hodi redno v cerkev - pred 10 leti samo četrtina. In tri četrtine jih je mnenja, da so njihove šole nadpovprečne. 60% jih je izjavilo, da posvečajo študiju izven sole 8 ali manj ur na teden, toda najboljši učenci nad 10 ur.

Šport je najbolj priljubljena dejavnost v prostem času tako za fante kot za dekleta. Nad polovico jih tudi bere - fantje predvsem znanstvene fantazije, dekleta romantične zgodbe. 88% jih uživa rock glasbo in 15% klasično.

54% jih namerava nadaljevati študije (štiriletni kolegij) docim je imela take načrte pred 10 leti samo ena tretjina. Idealna starost za poroke je po njihovem mnenju 22 let. Največ jih namerava izbrati poklic v zvezi s komputerm - 23% fantov in 11% deklet. Dvakrat toliko deklet namerava postati zdravnica kot fantov zdravnik.

Kot največji svetovni problem so označili jedrno vojno, docim so označili pred 10 leti za največji problem okolje in porast prebivalstva. Kljub temu je smatrala več kot polovica jedrno orožje potrebno za narodno obrambo in ena tretjina je bila za vojaško obveznost nasproti samo eni četrtini l. 1974.

VELIK PORAST SKRBTSTVENE DRŽAVE

Ko so morale industrijske države po veliki gospodarski krizi l. 1929 uvesti nove programe, ki so preskrbeli velik del prebivalstva ali z zaslužkom ali pa vsaj z nadomestnim zaslužkom, kadar ni bilo na razpolago dovolj dela (brezposelno zavrovanje in druge vrste podpor), se je bistveno spremenilo stališče države do gospodarstva. Vlade so opustile politiko nevmešavanja v gospodarstvo in so začele aktivno vposegati vanj. Ko je narasla storilnost gospodarstva dosegla tako višino, da se je življenska ravan večine prebivalstva dvignila na višino, ki so preje o njej lahko samo sanjali, je postalo nemogoče prezreti potrebe tistih, ki iz kakršnega koli razloga niso bili deležni tega obilja. Tako se je rodila "skrbstvena" država z zelo zapletenim sistemom programov, ki skušajo olajšati gospodarski položaj osebam brez dohodkov ali z nizkimi dohodki.

Sedanji gospodarski sistem daje se vedno prednost stvarnim pravicam pred osebnimi pravicami in vodi, kljub številnim programom, ki prenaša jo preko davkov dohodke od ene skupine na drugo, do vedno večjega prepada med temi, ki imajo vedno več in drugimi, ki imajo vedno manj. Zato tudi ni čudno, da porabljajo sodobne države vedno večji odstotek bruto narodnega proizvoda za skrbstven namene. Naslednja preglednica kaže, v koliki meri so se povečali izdatki za skrbstvo v poedinih državah od l. 1960 do 1981:

Država	Skrbstveni izdatki kot % bruto narodnega proizvoda	
	1960	1981
Belgija	17.0 %	38.0 %
Nizozemska	16.3 %	36.1 %
Švedska	14.5 %	33.5 %
Zapadna Nemčija	20.5 %	31.5 %
Italija	16.5 %	29.1 %
Danska	10.2 5	29.0 %
Avstrija	17.9 %	27.9 %
Anglija	13.9 %	24.9 %
Francija	13.4 %	23.8 %
U. S. A.	10.9 %	21.0 %
Japonska	8.0 %	17.5 %
Švica	7.7 %	14.9 %

Neki Francoz je sedel 4 mesece v svojem naslanjaju pred televizijskim aparatom - kot mrlič. Nihče ga ni pogrešal, čeprav je bilo to v Parizu; edini, ki se je končno "pozanimal" zanj, je bil lastnik hiše, kateremu je dolgoval mrlič stanarino za 4 mesece. [Po: Slovenski glas, VII/2]

V sovjetski republiki Latviji je podpisalo 130.000 Latvijcev protestno spomenico, naslovljeno na Andropova, zaradi obsodbe dveh latvijskih katoliških duhovnikov - brez ozira na težave ki jih bodo imeli zaradi teh podpisov. [Po: S.g., VII/2]

Zelo stara poklicna organizacija poljskih katoliških literatov Konfrater - nija Literacka je izključila iz svojih vrst znanega pisatelja Jana Dobraczynskega, česda se je vdinjal škodljivemu levičarskemu katolicizmu in "da njegovo levičarstvo škoduje poljski Cerkvi in poljskemu narodu." [Po: S.g., VII/2]

The visit of His Holiness Pope John Paul II to the Martyrs' Shrine and Sainte Marie among the Hurons at Midland, Ont. September 15, 1984.

Slovenci so končno spregledali

Pod tem naslovom je N. Jurčević v hrvaški reviji „Poruka“ štev. 4/83 napisal članek, ki ga zaradi izredne aktualnosti in pomembnosti predvsem za Slovence prinašamo v celoti. Takole pravi:

„Na 10. zasedanju CK SKJ koncem oktobra v Belgradu je vstal vodja slovenskih komunistov France Popit, poznan najbolj po tem, da je strmo glavil domoljubnega predsednika slovenske vlade Staneta Kavčiča. Popit je zakličal: „Ne le svobodni strelci, ampak tudi nekateri vodilni tovariši v Zvezi komunistov vztrajajo pri zahtevi spremembe ustave v smislu centralistične ideologije podrejanja in etatizma kot kulta države, a mi na to ne reagiramo.“ (NIN, 30. 10. 1983)

Slovenskim komunistom so se — končno — odprle oči, a povod za to je bil na videz malenkosten. Gre za t. i. enotna jedra za materinski jezik in književnost, ki so jih sestavili neki anonimni avtorji, in ki bi jih morale sprejeti vse republike in pokrajine v formalno federativni Jugoslaviji kot minimalne skupne programe za vzgojo v svojih šolah. Javnost v začetku sploh ni vedela, kako izgledajo ti enotni šolski programi, dokler jih ni v oktobrski številki objavila slovenska revija Sodobnost in to celo v hrvaškem jeziku. Udeležba slovenskih avtorjev v teh programih je zares minimalna. Takoj so ostro nastopili slovenski književniki: „Program za časa diktature (Aleksandrove — op. ur.) je bil boljši kot ga nudi novi Načrt...“ In: „Iz srbskih izkušenj gledani so načrti prirejeni za celo Jugoslavijo...“ Odločilni slovenski književniki kot Ciril Zlobec in Janez Menart so z najostrejšimi izrazi obsodili enotne šolske programe: „Mi mislimo, da je sleherno kratenje polne avtonomije jezika in literature napad na našo nacionalno, fizično avtonomnost.“ (Zlobec) „Prišel sem do zaključka, da se je nekdo pod nekakim pritiskom in proti svoji volji sporazumel o nečem umazanem...“ (Menart)

Slovenci so ves ta spopad iz kulturno-političnega prenesli na izključno politično področje in tako pridobili na času. S kritiko neke „nestrpnosti“ v tekstu Izjave Društva slovenskih književnikov proti enotnim jedrom, je najvišji slovenski komunistični funkcionar Franc Šetinc točno pokazal ne le na slabo zastopanost slovenskih književnikov ampak tudi na celotno tendenco stvari: ustvarjanje nekakega jugoslovanskega naroda. F. Šetinc je rekel: „Do zblíževanja ni mogoče priti z vsiljevanjem stališč, najmanj pa z občutkom zadovoljstva v neki monolitnosti. Če skupnost razumemo kot koeksistenco, potem to ne more biti ustvarjanje nekake nadnacionalne strukture, kakor to nekateri mislijo.“

Slovenci se zavedajo, da bi se duhovni profil njihovih mlajših generacij zelo spremenil, če bi jih prisilili, da bi od sedanjih 70% snovi slovenske književnosti v razmerju s celotnim poukom literature in jezika padli na 50%, kajti v ostalih 50% snovi niso zastopani Slovenci. To je torej zunanji videz spopada. Gre pa za že dolgo časa nagradeni odpor proti srbijskim nameram, oziroma centralističnim tendencam, ki prihajajo iz Belgrada. C. Zlobec opisuje mnenje srbskih sodnikov o ustvarjanju enotnih jeder in polemiko proti Belgradu in skuša omiliti slovenski odpor, vendar pa zatrjuje:

„Gotovo je to čustvenega značaja, ker je Belgrad vendarle simbol države, razen tega pa je še prestolica Srbije... Srbija naj bi izvedla ta jedra jezikovno-literarno. Ko pa je pozneje, med razgovori, padla zahteva po „enotnem jeziku“, so bili ravno tovariši iz Srbije nepopustljivo gluhi za kakršnekoli spremembe in drugačno razlago in so zahtevali da se vse sprejme tako, kot so oni predlagali. Naši odposlanci pa so to razumeli kot pritisk. Zato je ta kritika verjetno neupravičeno in preveč ostro naperjena proti t. i. Belgradu kot sinonimu za potencialne unitaristične ambicije.“

Morda je kritika proti Belgradu v tem konkretnem primeru bila zares pretirana, kajti glavni krivci za enotna književno-jezikovna jedra ne živijo v glavnem mestu Srbije ampak v Zagrebu. Predsednik enotnega uredništva za sestavljanje jeder je bil dr. Mate Jergović, predstavnik SR Hrvatske. On je mnenja, da so ta jedra — „velika stvar“. Njemu pomaga Srb Stipe Šušar, ki naravnost besno napada slovenske in albanske nasprotnike jeder: „Moramo sodelovati, da ne bi nastale nepotrebne razlike. Delo za enotna programska jedra je eden izmed najbolj otipljivih izrazov naše želje po sodelovanju v korist vseh. Nihče ne kroji v Belgradu nobenih programov in jih nikomur ne vsiljuje... Ne razumem posameznikov niti nekate-

rih organizacij, ki so zagnali krik in vik, umetno razgrevajo duhove, zavajajo k uporom in nepotrebnim sporom v širši javnosti in delajo iz vsega tega političen škandal, kot da bi v resnici šlo za diktat ali za unitaristično zaroto!“

Kot je bilo mogoče pričakovati, je izobraževalna jedra v Jugoslaviji prvi sprejel Prosvetni svet Hrvatske. Vendar je „tovariš Jergović v svoji razpravi opomnil Hrvatsko, da bodo nekatera središča že takoj v začetku šla v svoji enotnosti dalje, kot to predvidevajo „jedra“ sama,“ kot to v pismu NIN-u 30. oktobra trdi funkcionar Socialistične zveze Hrvatske, Srb Milan Rakas. To hrvaško klečeplazenje Belgradu, ali točneje rečeno to kvistlinško razmerje napram Srbiji je opazil tudi nemški časnikar Viktor Meier, ki piše: „V Belgradu zamerijo Slovincem tudi to, da so odgovorni organi Hrvatske že sprejeli nova navodila. V kolikor je mogoče ugotoviti, v njih niso dovolj zastopane koristi Hrvatske, toda vodstvo v Zagrebu, kot na drugih področjih, tudi tu zavzema zanimivo stališče, ne izživati nerazpoloženja Belgrada.“ (FAZ, 29. 10. 83) Spričo kritike iz lastnih vrst se odgovorni kulturniki v Zagrebu izgovarjajo z malo verjetno trditvijo, da Slovenci niso dovolj poučeni o značaju enotnega minimuma, kar pa je precej neumno.

V Beogradu namreč popolnoma dobro vedo, zakaj se Slovenci upirajo in v skladu s tem tudi postružejo svoje protislovenske izpade. V članku „Jugoslavenstvo u književnosti danas“ (Politika, 4. 11. 83) neki Milivoje Marković ostro obračunava z vrhunskima slovenskima intelektualcema Josipom Vidmarjem in Jožetom Javorškom: „Nekateri naši ugledni intelektualci, ki smo jim verjeli in jih zelo spoštovali kot jugoslovanske revolucionarje kot je, recimo, Josip Vidmar, danes pišejo in govorijo, da jih ne briga, kaj se dogaja v kateri drugi republiki, da je to stvar vsakega posameznika... Ostreje se je treba zoperstaviti barbarizmu Jožeta Javorška ki v svoji knjigi „Neverne zveze“ na strani 318 pravi, da srbohrvaški jezik zločinsko izpodjeda slovenščino, o srbohrvaškem jeziku pa pravi, da je balkanska jebentilogija. Seveda, ta Marković predržno hvali unitaristično-centralistično dobo po pretekli vojni in odkrito zagovarja uvedbo t. i. „jugoslovanskega stališča“ v književnost in ustvarjanje t. i. „jugoslovanske književnosti“ — in nihče mu ne sme nasprotovati.“

Razen Slovencev se upirajo tudi kosovski Albanci — in to po srbijskem genocidu na Kosovu, kar je seveda junaštvo prve stopnje. Albanci hočejo med predstavnike svoje književnosti v Jugoslaviji šteti tudi albanske pisatelje iz Albanije. Prav tako želijo Slovenci med svoje pisatelje šteti tudi slovenske književnike iz Avstrije in Italije. Proti temu pa so Srbi s čudno logiko, da bi potemtakem morali poučevati književnost nekaterih sedmih narodov. In zakaj ne? Slovenski književniki tudi trdijo, da bi se v primeru uvedbe izobraževalnih jeder v sedanji obliki slovenski dijaki v Italiji in Avstriji učili več slovenske književnosti kot pa v svoji domovini Sloveniji.

Jasno je, da Slovenci končno prihajajo do spoznanja, kako zelo so se zmotili, ko so med vojno in po njej slepo branili Jugoslavijo in „jugoslovenstvo“. V polemiki proti ideologu ustvarjanja „jugoslovanske nacije“, Kosta Nadja, pesnik Janez Menart ugovarja Nadjevem napovedim, da ne bi bilo marksistično, trditi, da danes ali jutri ne bo nastal jugoslovanski narod: „Marksizem se je pri Slovencih v mnogih ozirih „prijel“ prav zaradi pravilnega razumevanja narodnostnega vprašanja. Lahko pa se, seveda, tudi „odprime“, če bo še več takih generalov... Z ozirom na dejstvo da je v ozračju še mnogo takih jugoslovanskih, unitarističnih tendenc, tudi na predlog enotnih jeder ne moremo gledati kot na neko slučajno, prenaplajeno zamisel, ampak kot na sestavni del zelo daljnosežnih načrtov.“ (Osmica 10. 9.)

Tu je Menart zadel v živo. Srbijanci in njihovi kvizlingi v drugih republikah nameravajo postopoma osporavati vse, po čemer je Jugoslavija federalistična in v narodno-kulturnem oziru pluralistična. Slovenija, ki je do sedaj v mnogočem bila „država v državi“ (ožja Hrvatska je že davno drugorazredni satelit Belgrada, središča srbstva), je sedaj na vrsti za Kosovim in Vojvodino kot zadnja ovira pri ustvarjanju podlage za niveliranje Jugoslavije kot unitaristične države. Unitarizem pa je bil vedno druga stran medalje velikosrbskega imperializma. Slovenci bi zdaj morali iti še korak dalje in se pridružiti protijugoslovanskim narodom: Hrvatom in Albancem s Kosova pa tudi avtonomističnim gibanjem, kot npr. vojvodinskim

Tednik TIME je imel v svoji številki 30. januarja posebno prilogo za letošnje zimske olimpijske igre v Sarajevu. Med drugimi slikami je tudi slika Slovenca Bojana Križaja, ki je dosegel četrto mesto v slalomu na prejšnji olimpiadi na Lake Placid — samo 2 stotinki sekunde za zmagovalcem, ki je dobil bronasto medaljo. V uvodnem članku priloge piše John Skow: „Res je, da je 'flashy' blondinec Bojan Križaj, ki je končal četrty v velikem slalomu na Lake Placid, neke vrste heroj, in da ni mogoče najti nikogar, ki ne bi pričakoval, da bo dosegel zlato medaljo. Po krajevnem mnenju bi bilo to lepo, toda če Križaj uspe, ne bo dobil svojega lastnega hotela kot ga dobi avstrijski heroji. Koncem koncev, to je Bosna in Križaj je 'a miserable Slovenian'“

Nasilje postaja vedno bolj uporabljana metoda političnega boja. Število smrtnih primerov se v tem desetletju večja vsako leto. Medtem ko je bilo l. 1971 samo okrog 20 smrtnih primerov na leto, je znasalo število smrti v zadnjih letih: 1.173 (1980), 5.611 (1981), 6.166 (1982) in v prvih 9. mesecih 1983 že 7.297. Zadnja leta kažejo znaten porast zanimanja za vero med študenti na univerzah in kolegijih v Severni Ameriki. Vedno večje je število slušateljev, ki vpisujejo verska predavanja in tudi kapele ter karitativno delo pri tegujejo več aktivnih sodelavcev. Tudi Gallup organizacija je ugotovila, da se je v zadnjih petih letih zvišal odstotek študentov, ki jim je vera važna del življenja, od 35% na 50%, kar je mnogo večja sprememba kot je med ameriškim prebivalstvom na splošno.

V ZDA so omejili hitrost na avtomobilskih cestah pred 10 leti na 55 milj na uro. Omejitev so uvedli predvsem, da bi znižali porabo bencina. Znano je, da porabi avto sorazmerno mnogo več bencina, kadar znatno poveča hitrost. Nepričakovana posledica pa je bila, da se je znatno zmanjšalo število smrtnih nesreč, ki jih povzročajo avtomobili. Računajo, da je na leto 4.500 manj smrti, odkar je hitrost znižana, pa tudi drugih težjih nesreč je manj. Poskodbne hrbtenice so se znižale za 60-70%, hudih poškodb na glavi je manj celih 90.000. To je glavni razlog, da federalna vlada ne dovoli zvišati hitrosti, čeprav je trenutno na razpolago dovolj bencina.

Prebivalstvo sveta naraste vsak dan za četrto milijona. Najhitreje se narašča v Afriki, najbolj počasi pa v Evropi.

Amerikanski državljani v službi tajne policije Kube je napadel z nožem namestnika glavnega urednika švicarskega informativnega lista „Intern Informationen“. Čeprav je bil ranjen, se mu je posrečilo, da se je odrešil napadalca in ga celo obstreliš, tako da ga je mogla policija ujeti. Težko ranjeni urednik je namreč odkril zvezo med režimom v Nicaragui in med teroristi v El Salvadorju. (Po: Slovenski glas, VII/1)

Poljski režim je zopet razpustil 3500 raznih strokovnih delavskih organizacij, ki jih je sam ustanovil kot nadomestek za prepovedano delavsko organizacijo „Solidarnost“. Razlog: nobena od teh režimskih organizacij ni privabila niti 50 delavcev, kar je minimalno število. (Po: S.g., VII/1)

Varsavski režim je aretiriral v Varsavi zgodovinarja Bronislava Geremka in sociologinjo Jadwigo Staniszwsko, ker sta sodelovala pri podtalni „Solidarnosti“. (Po: S.g., VII/1)

Srbom, da bi se z združenimi močmi izvili iz te nenaravne državne tvorbe ki hoče uničiti njihovo narodnost in kulturo in jih spreminiti v neko nacionalno nedoločljivo maso, ki bi po raznih manipulacijah na kulturnem področju kmalu dobila srbijsko vsebino.

„Poruka“ - N. Jurčević

Konzulat nebes pod Triglavom

Uradno ga seveda ni, zlasti ne v Trstu. Tako imenovani dobro obveščeni krogi pa so lahko upravičeno v zadregi, saj jim bo gotovo neprijetno zvedeti za neko prisotnost, ki so jo prezrli. Kaj naj šele rečemo o poklicnih poizvedovalcih na obeh straneh najbolj odprte špranje, ki so bili predvideli vse razen enotnega prostora slovenske ljubezni?

Konzul je bil do nedavnega perfektno zakamufliran. Uslužben je na tržaški občini in vestno opravlja delo na enem od anagrafskih terminalov, kjer ti stroji v nekaj sekundah izbruhajo potrdila o biti ali ne biti.

Zadnjič pa ga je izdala njegova diplomatska aktovka. Pustil jo je na svoji mizi, ko je šel pomagat čez cesto ljubeznivi starki, ki je bila potrebovala neko listino, pa je v uslužbencu prepoznala učenca iz svojega prvega šolskega razreda, italijanskega za male Slovence na Ducejevem Krasu. Težko je šla čez cesto ne zaradi let, marveč zaradi pretresljivega spoznanja, da je bila njena mladostna vnema v službi nasilja, da pa je bivši učenec ohranil v hvaležnem spominu ne ono, kar je morala, marveč to, kar je hotela dati. Tudi davnemu šolarčku ni bilo lahko čez cesto nazaj, saj ti ob določenih srečanjih ostane v očeh nekaj, kar navadno uredimo z robcem ali z dlanjo.

Medtem pa se je zgodilo nepopravljivo. Iz diplomatske aktovke, v naglici vržene na mizo, je v lastnikovi odsotnosti izzivalno gledala v svet strogo zaupna listina in kar kričala po nepoklicanih dlaneh in očeh. Prišle so — dlani in oči

— še pred zakonitim lastnikom. Otipavale in ogledovale so nenavadno, tajinstveno listino.

»Lepa si, zemlja slovenska«.

Razkošna knjiga v barvah ljubezni in poezije se je odprla rokam, ki jim ni bila namenjena, in očem, ki veliko stvari ne vidijo, ker je tako pač dogovorjeno. Toda nenaravni dogovori se maščujejo, včasih tudi zelo lepo.

»Sander, kje je ta raj?«

Triglavska jezera so žarela iz tistega »top secret«.

»Če si ptica, dobrih petdeset kilometrov od tod.«

»In to je Slovenija?«

»Slovenija«.

»Tako lepa ...!«

Mesec kasneje so oči, zdaj ne več nepoklicane, strmele v to, kar jim je bil izdal tajni dokument na mizi ob elektronskem brnenju tržaških občinskih aparatov. V očeh, tako dolgo zaprtih, ker je tako pač dogovorjeno, je bilo edensko doživetje. V srcih pa je bilo potem na povratku še veliko toplih občutkov, ki bodo postali in ostali spomin: stara Ljubljana z urbami, Plečnikom in Prešernom, gostoljubnost v pristni gorenjski krčmi, žarki zahajajočega sonca na gladini Save, pesem na obronku gozdov neke domovine, ki nazadnje gane tudi tujce z zavezanimi očmi ... ker je pač tako dogovorjeno.

Konzul Nebes pod Triglavom je bil prijazen vodnik. Svojo srečo pa je skril bolje kot tajno listino, ki je bila sprožila najprej radovednost,

potem pa željo, močnejšo od vseh dogovorjenih stvari. Opravil je nekaj, kar mu ni bilo naročeno, za kar ne prejema ne honorarja ne odlikovanj, nekaj, kar počenja že več desetletij, pa zvezo za to šele ob kakem incidentu z aktovko, na srečo bolj odprto od določenih meja in določenih ljudi.

Konzul Sander je bil nekoč tržaški mestni redar. Nekega poletnega popoldneva sva stala pri kavarni Fabris, on v službi, jaz s cigareto na prijateljski pavzi. Pogovor se nenadoma ostro prekine: redarjevo oko je opazilo prekršek, od roke do ust je bila za piščalko sekunda. Avto s celjsko registracijo je zavozil v prepovedano enosmerno ulico Fabio Severo. Globa še za dolge pogovore v zimskih večerih, sem pomislil. Strogi redar pa je stopil do zmedenega šoferja in mu rekel: »Ta smer je prepovedana, zavijte nazaj in bodite drugič previdnejši«. Šofer je onemel — bogve, če zaradi slovensčine ali neverjetne tolerance — in izvozil iz prometne blamaže. Stročega redarja, ki je gledal za njim, pa sem uprašal: »Misliš, da ve, da se je tako lepo izmazal le, ker je Slovenec?« Strogi redar mi je odgovoril z nasmehom.

Ta konzul Nebes pod Triglavom ni edini v Trstu. Tudi drugod po svetu jih je več, kot si predstavljamo. Na srečo jih je veliko tudi pod samim Triglavom. Vsi skupaj ustvarjajo tajno, tiho, veliko silo, ki ji ne more do živega nobeno razočaranje in nobeno kratenje svobodnega poleta.

Ta sila je namreč ljubezen, posvečena Sloveniji. S tako silo pa se ne kaže šaliti. S. M.

The Province of Ontario was created by the British North America Act of 1867, the same law that established the Dominion of Canada as a confederation of four provinces. Even then our present-day boundaries weren't firm until 1912.

This area was called Upper Canada from 1791 until 1841 when, after the 1837 Rebellion and Lord Durham's report, the Act of Union combined Upper and Lower Canada. The government moved around every few years, sitting in Kingston, Montreal, Toronto and Quebec City until Ottawa was chosen as the permanent capital. Between 1841 and 1867 Upper Canada was known as Canada West.

In 1791, recognizing the wishes of the several thousand people who had settled the western part of the old Province of Quebec since 1784, the British Parliament passed the Constitutional Act dividing the area into Upper and Lower Canada. Colonel John Graves Simcoe was appointed Lieutenant Governor of the new Province of Upper Canada, and called the first Legislative Assembly to meet at Niagara in 1792.

Many of them were. By 1791 they had been joined by others who came up from Lower Canada or were the first arrivals in the great stream of emigration from Britain and Europe which continues today. As well, some settlers from the United States who did not qualify as Loyalists were attracted here by good land and other opportunities.

To be recognized as a Loyalist, a person had to show evidence of allegiance to the King during the American Revolution. Of the more than 7,500 Loyalists who came to Ontario, most were farmers, merchants, artisans, hunters and their families. They brought with them the experience of living on the frontier and an appreciation of law and order.

They were also a diverse group, but they knew the importance of working together. The majority were born in the United States and were like the Americans of the day, descended largely from English, Scottish, Irish, German, Dutch, Native American and African forefathers.

Certainly there were. The first Eurasian people came to North America over 25,000 years ago. There is evidence that they have lived in Ontario more than 10,000 years, following the retreat of the glaciers which once covered much of the land. By the 17th century when French explorers, beginning with Champlain and Brulé, began to visit this area, a well-organized society of Native people existed in Ontario. Those who came in 1784 leaving their traditional lands in New York State had been allies of the British during the war.

The first French settlement in Ontario, the mission of Ste. Marie Among the Hurons near Midland, was founded in 1639. This was more than 30 years before the establishment of Fort Frontenac at Kingston or the French and British fur trading posts on Hudson's Bay. The place which has been

Neko ukrajinsko katolicanko so obsodili v Kijevu na 5 let Gula ga. Obdolžili so jo, da je vzdrževala stike s poljsko Solidarnostjo. [Po: S.g., VII/2]

Lech Walesa je sprejel častni doktorat, ki mu ga bo podelila 13. julija škotska univerza v Dundee. Walesa je izjavil, da ne vidi v tem osebnega odlikovanja, pač pa priznanje idej Solidarnosti za svobodo. [Po: S.g., VII/2]

Solidarnost na Poljskem ima v skoraj vsakem podjetju svoj podtalni časopis, ki ga podpira in bere vsaj polovica delavcev v obratu. Solidarnost je organizirala podtalno tudi številne izobraževalne krožke. [Po: S.g., VII/2]

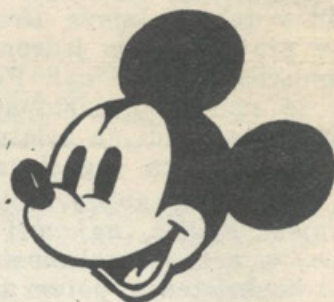
Bivši tajnik poljskega PEN kluba prof. Wladyslaw Bartoszewski ki poučuje sedaj na univerzi v Münchenu, je obsodil z vso odločnostjo "mir za vsako ceno" ter je izjavil, da "vodi modus vivendi s sovražniki svovode samo v pokopališki mir." Bartoszewski je bil preje redni profesor na Katoliški univerzi v Lublinu in so ga spoštovali kot neuklonljiv značaj. Pregarjali so ga tako nacisti kot komunisti. [Po: S.g., VII/2]

occupied continuously by French-speaking people the longest time, however, is along the Detroit River in Essex where the first settlers came to farm before 1750. The oldest English-speaking settlement is Moose Factory.

Although the migration of the Loyalists provides us with the occasion for celebration in 1984, Ontario's Bicentennial will honour not only the pioneers of 1784 but also all who came before and after them -- the countless individuals who have made Ontario their chosen home. And that's precisely why every Ontario resident fits in.

That sounds a lot like my home town. In fact, we weren't even established until 1902.

If you think about it, not all communities in Ontario have existed for 200 years and that's a large part of what keeps our Province young and vital. The Bicentennial theme is "Celebrating Together" and that means recognizing the worth and the wonders of every town and city and village in Ontario, old and new alike.

Michael Musculus

Language revived by mouse

VATICAN CITY (Reuter) — Mickey Mouse has begun speaking Latin as part of a campaign to keep the ancient language alive.

Mickey Mouse (Michael Musculus in Latin) appeared in an article in the Vatican newspaper Osservatore Romano yesterday announcing the publication of a comic book in Latin on his exploits, translated by Vatican scholar Rev. Carlo Egger. The article said Mickey and his cartoon friends helped provide a direct stimulus to students of the ancient language, "proving that Latin is, and can be a living language today."

Donald Duck (Donaldus Anas) already has his own Latin comic, also translated by Father Egger, as part of a campaign by the European Language Institute to keep Latin alive.

In the new comic, Michael Musculus travels by plane (aeronavis) to China via Hong Kong (Hongongum) and uses a computer (instrumentum computatorium) and a satellite (satelles telecommunicationibus inserviens) to look for a philosopher's stone (lapis sapientiae).